

ЗАКОН

О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

("Сл. гласник РС", бр. 34/2003, 64/2004 - одлука УСРС, 84/2004 - др. закон, 85/2005, 101/2005 - др. закон, 63/2006 - одлука УСРС, 5/2009, 107/2009, 101/2010, 93/2012, 62/2013, 108/2013, 75/2014, 142/2014, 73/2018, 46/2019 - одлука УС, 86/2019, 62/2021, 125/2022, 138/2022 и 76/2023)

I УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији је обавезно.

Пензијски систем у Републици Србији чине и добровољни пензијски фондови и пензијски планови који се уређују посебним законом.

Члан 2

Овим законом уређује се обавезно пензијско и инвалидско осигурање.

Овим законом уређује се пензијско и инвалидско осигурање и за лица која нису обавезно осигурана по овом закону, а укључила су се у обавезно осигурање.

Члан 3

Обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују се права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења.

Члан 4

Добровољно пензијско и инвалидско осигурање је осигурање којим се, на основу уговора, могу обезбедити права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења, или већи обим тих права од обима утврђеног овим законом, као и друга права из овог осигурања.

Члан 5

Права из пензијског и инвалидског осигурања стичу се и остварују зависно од дужине улагања и висине основице на коју је плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање и уз примену начела солидарности.

Права из пензијског и инвалидског осигурања стичу се, остварују и користе под условима и на начин утврђен овим законом.

Члан 6

Права из пензијског и инвалидског осигурања јесу лична права и не могу се преносити на друга лица.

Права из пензијског и инвалидског осигурања не застаревају, осим права на потраживања доспелих а неисплаћених износа у случајевима утврђеним овим законом.

Члан 7

Поједине категорије осигураника могу изузетно, у случајевима и на начин утврђен овим законом, стицати и остваривати право на пензију под посебним условима.

Категорије осигураника, ближи критеријуми за остваривање права у смислу става 1. овог члана, као и начин финансирања тих права уређују се овим законом.

Члан 8**

Средства за повећане обавезе које настају услед стицања и остваривања права под посебним условима за одређене категорије осигураника обезбеђују се у буџету.

Члан 9

Средства за пензијско и инвалидско осигурање, односно права из пензијског и инвалидског осигурања обезбеђују се, односно остварују код републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: фонд).

II ОБАВЕЗНО ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Члан 10

Обавезно осигурана лица (у даљем тексту: осигураници), у смислу овог закона, јесу:

- 1) запослени (у даљем тексту: осигураник запослени);
- 2) лица која самостално обављају делатност (у даљем тексту: осигураник самосталних делатности);
- 3) пољопривредници (у даљем тексту: осигураник пољопривредник).

Ако лице истовремено испуњава услове за осигурање по више основа из става 1. овог члана, основ осигурања одређује се на тај начин што постојање основа осигурања по претходној тачки искључује основ осигурања из наредне тачке.

Обавезе за плаћање доприноса по основу осигурања утврђују се у складу са овим законом.

Члан 11

Осигураници запослени јесу:

1) лица у радном односу, односно запослена у предузећу, другом правном лицу, државном органу, органу јединице локалне самоуправе или код физичких лица (у даљем тексту: послодавац), изузев лица из члана 12. став 1. тачка 2) овог закона;

2) цивилна лица на служби у Војсци Србије;

2а) професионална војна лица према прописима о Војсци Србије;

3) изабрана или постављена лица, ако за обављање функције остварују зараду, односно накнаду зараде;

4) лица која су у складу са прописима о раду, у радном односу односно запослена ван просторија послодавца;

5) лица у радном односу, односно запослени упућени на рад у иностранство, односно запослени у предузећу које обавља делатност или услуге у иностранству, ако нису обавезно осигурана по прописима те земље, или ако међународним уговором није другачије одређено;

6) домаћи држављани који су на територији Републике Србије запослени код страних или међународних организација и установа, страних дипломатских и конзуларних представништава или код страних правних или физичких лица, ако међународним уговором није другачије одређено;

7) *(брисана)*

8) страни држављани и лица без држављанства који су на територији Републике Србије запослени код страних правних или физичких лица, ако међународним уговором није другачије одређено, као и код међународних организација и установа и страних дипломатских и конзуларних представништава, ако је такво осигурање предвиђено међународним уговором;

9) лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове, ако нису осигурани по другом основу;

10) лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове преко омладинских задруга, које се у смислу овог закона сматрају послодавцем, а имају навршених 26 година живота, односно без обзира на године живота ако нису на школовању;

11) лица за чијим је радом престала потреба, као и лица којима је престало запослење због стечаја, ликвидације, односно у свим случајевима престанка рада послодавца, док остварују новчану накнаду према прописима о раду и запошљавању.

Члан 12

Осигураници самосталних делатности јесу:

1) лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења;

2) лица која су оснивачи, односно чланови привредних друштава у складу са законом, који у њима раде, без обзира да ли су у радном односу у привредном друштву чији су оснивач односно члан;

3) лица која обављају послове по основу уговора о делу односно послове по основу ауторског уговора, као и послове по основу других уговора, код којих за извршен посао остварују накнаду (у даљем тексту: уговорена накнада), а нису осигурани по другом основу;

3а) лица која раде на територији Републике Србије за страног послодавца, који нема регистровано представништво у Републици Србији, код кога за обављен посао остварују накнаду (у даљем тексту: уговорена накнада), а нису осигурани по другом основу;

4) свештеници и верски службеници ако нису обавезно осигурани по основу запослења;

4а) лица која, у складу са законом, обављају пољопривредну делатност у својству предузетника, ако нису обавезно осигурани по основу запослења;

5) лица која су престала да обављају самосталну делатност, док остварују новчану накнаду према прописима о раду и запошљавању.

Радам у смислу става 1. тачка 2) овог члана сматра се и представљање и заступање привредних друштава од стране њихових оснивача, односно чланова на основу уписа у регистар надлежне организације.

Члан 13

Осигураници пољопривредници су лица која се баве пољопривредном делатношћу као носиоци пољопривредног домаћинства, чланови пољопривредног домаћинства, носиоци породичног пољопривредног газдинства, чланови породичног пољопривредног газдинства или чланови мешовитог домаћинства, ако нису осигураници запослени, осигураници самосталних делатности, корисници пензије или нису на школовању. Пољопривредним домаћинством, породичним пољопривредним газдинством, односно мешовитим домаћинством, у смислу овог закона, сматра се заједница живота, привређивања и трошења прихода, без обзира на сродство између његових чланова, на пољопривредном домаћинству, односно газдинству са најмање 0,5 хектара пољопривредног земљишта, односно са мање од 0,5 хектара пољопривредног земљишта, другог земљишта или грађевинске целине на којем се обавља сточарска, повртарска или виноградарска производња, узгој рибе, гајење печурака, пужева, пчела и други узгој или гајење.

Носилац пољопривредног домаћинства, односно породичног пољопривредног газдинства, у смислу овог закона, је лице које је обвезник пореза на имовину по основу пољопривредног земљишта или пореза на приход од пољопривреде и шумарства, у складу са законом којим се уређује порез на имовину и порез на доходак грађана.

Члан пољопривредног домаћинства, породичног пољопривредног газдинства, односно мешовитог домаћинства, у смислу овог закона, је лице које живи и ради на пољопривредном домаћинству, породичном пољопривредном газдинству, односно у мешовитом домаћинству.

Обавезно су осигурани носилац пољопривредног домаћинства и носилац породичног пољопривредног газдинства, односно најмање један члан домаћинства, породичног пољопривредног газдинства или мешовитог домаћинства.

Остали чланови домаћинства, породичног пољопривредног газдинства, односно мешовитог домаћинства, могу се осигурати под условом прописаним овим законом.

Члан 14

Својство осигураника стиче се даном почетка а престаје даном престанка запослења, обављања самосталне или пољопривредне делатности, односно обављања уговорених послова.

Својство осигураника утврђује се на основу пријаве на осигурање, односно одјаве осигурања, у складу с овим законом.

Својство осигураника не може се стећи пре навршених 15 година живота.

Изузетно од одредаба става 1. овог члана, својство осигураника пољопривредника може мировати најдуже пет година у току осигурања из објективних разлога (елементарне непогоде, болест и породилско одсуство), с тим што то не може бити узастопних пет година.

Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 11. тач. 9) и 10) овог закона и осигураници из члана 12. став 1. тач. 3) и 3а) овог закона, могу стећи, односно може им престати својство осигураника, према утврђеном стажу осигурања.

Изузетно од става 1. овог члана, својство осигураника пољопривредника може престати и са даном испуњења услова за стицање права на пензију у складу са овим законом.

Изузетно од члана 10. став 2. овог закона, својство осигураника пољопривредника не престаје у случају обављања послова из члана 12. став 1. тач. 3) и 3а) овог закона.

Члан 15

Лица која нису обавезно осигурана у смислу овог закона, односно нису корисници права на пензију могу се укључити у обавезно осигурање и обезбедити права из овог осигурања под условима, у обиму и на начин предвиђен овим законом.

Својство осигураника из става 1. овог члана стиче се даном подношења захтева, а изузетно, на захтев лица, најраније 30 дана пре подношења захтева.

Својство осигураника из става 1. овог члана престаје даном за који се лице у захтеву определи или ако допринос не плати у року од шест месеци од дана доспелости.

Својство осигураника из става 3. овог члана престаје најраније са последњим даном за који је допринос плаћен.

Подношење захтева за стицање права на старосну, превремену старосну пензију односно инвалидску пензију сматра се захтевом за престанак својства осигураника из става 1. овог члана, уколико су испуњени услови за стицање ових права.

Својство осигураника из става 1. овог члана може се стећи под условом да није наступио неки од случајева по основу којих се остварује право у складу са овим законом, а уколико је наступио неки од тих случајева, својство осигураника може се стећи само за случај који није наступио.

III ДОБРОВОЉНИ ПЕНЗИЈСКИ ФОНДОВИ И ПЕНЗИЈСКИ ПЛАНОВИ

Члан 16

Систем добровољних пензијских фондова и пензијских планова, заснован је на индивидуалној капитализованој штедњи и уређује се посебним законом.

IV ЛИЦА КОЈИМА СЕ ОБЕЗБЕЂУЈУ ПРАВА ЗА СЛУЧАЈ ИНВАЛИДНОСТИ И ТЕЛЕСНОГ ОШТЕЋЕЊА ПРОУЗРОКОВАНИХ ПОВРЕДОМ НА РАДУ ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНОМ БОЛЕШЋУ

Члан 17

Права за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повредом на раду или професионалном болешћу остварују:

- 1) лица која, у складу са законом, обављају привремене и повремене послове преко омладинских задруга до навршених 26 година живота, ако су на школовању;
- 2) лица која се налазе на стручном оспособљавању, доквалификацији или преквалификацији, која упути организација надлежна за запошљавање;
- 3) ученици и студенти када се, у складу са законом, налазе на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави;
- 4) лица која се налазе на издржавању казне затвора док раде у привредној јединици установе за издржавање казне затвора (радионица, радилиште и сл.) и на другом месту рада;
- 5) лица која, у складу са прописима, обављају одређене послове по основу уговора о волонтерском раду.

V ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Члан 18

Права из пензијског и инвалидског осигурања, јесу:

- 1) за случај старости:
 - (1) право на старосну пензију,
 - (2) право на превремену старосну пензију;
- 2) за случај инвалидности - право на инвалидску пензију;

3) за случај смрти:

(1) право на породичну пензију;

(2) *(брисана)*

4) за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу - право на новчану накнаду за телесно оштећење;

5) за случај потребе за помоћи и негом другог лица - право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица.

VI УСЛОВИ ЗА СТИЦАЊЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

1. Старосна пензија

Члан 19

Осигураник стиче право на старосну пензију:

1) кад наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања;

2) кад наврши 45 година стажа осигурања.

Члан 19а

Изузетно од члана 19. тачка 1) овог закона, осигураник жена која наврши најмање 15 година стажа осигурања, стиче право на старосну пензију кад наврши:

1) у 2015. години, 60 година и шест месеци живота;

2) у 2016. години, 61 годину живота;

3) у 2017. години, 61 годину и шест месеци живота;

4) у 2018. години, 62 године живота;

5) у 2019. години, 62 године и шест месеци живота;

6) у 2020. години, 63 године живота;

7) у 2021. години, 63 године и два месеца живота;

8) у 2022. години, 63 године и четири месеца живота;

9) у 2023. години, 63 године и шест месеци живота;

10) у 2024. години, 63 године и осам месеци живота;

- 11) у 2025. години, 63 године и десет месеци живота;
- 12) у 2026. години, 64 године живота;
- 13) у 2027. години, 64 године и два месеца живота;
- 14) у 2028. години, 64 године и четири месеца живота;
- 15) у 2029. години, 64 године и шест месеци живота;
- 16) у 2030. години, 64 године и осам месеци живота;
- 17) у 2031. години, 64 године и десет месеци живота.

1а Превремена старосна пензија

Члан 19б

Осигураник стиче право на превремену старосну пензију кад наврши најмање 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота.

Члан 19в

Изузетно од члана 19б овог закона, осигураник стиче право на превремену старосну пензију кад наврши:

- 1) у 2015. години, 40 година стажа осигурања и најмање 55 година живота (мушкарац), односно 36 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 54 године и четири месеца живота (жена);
- 2) у 2016. години, 40 година стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота (мушкарац), односно 37 година стажа осигурања и 55 година живота (жена);
- 3) у 2017. години, 40 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота (мушкарац), односно 37 година и шест месеци стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота (жена);
- 4) у 2018. години, 40 година стажа осигурања и најмање 57 година живота (мушкарац), односно 38 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота (жена);
- 5) у 2019. години, 40 година стажа осигурања и најмање 57 година и осам месеци живота (мушкарац), односно 38 година и шест месеци стажа осигурања и најмање 57 година живота (жена);
- 6) у 2020. години, 40 година стажа осигурања и најмање 58 година и четири месеца живота (мушкарац), односно 39 година стажа осигурања и најмање 57 година и осам месеци живота (жена);

7) у 2021. години, 40 година стажа осигурања и најмање 59 година живота (мушкарац), односно 39 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 58 година и четири месеца живота (жена);

8) у 2022. години, 40 година стажа осигурања и најмање 59 година и шест месеци живота (мушкарац), односно 39 година и осам месеци стажа осигурања и најмање 59 година живота (жена);

9) у 2023. години, 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота (мушкарац), односно 40 година стажа осигурања и најмање 59 година и шест месеци живота (жена).

Члан 20

Осигуранику који је на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем навршио најмање $\frac{2}{3}$ од укупно навршеног стажа осигурања, старосна граница за стицање права на старосну пензију, утврђена у члану 19. тачка 1) овог закона, снижава се зависно од степена увећања стажа за по једну годину, и то:

1) за сваких пет година проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 14 месеци;

2) за сваке четири године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 15 месеци;

3) за сваке три године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 16 месеци;

4) за сваку једну годину и шест месеци проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 18 месеци.

Старосна граница из става 1. овог члана може се снижавати највише до 55 година живота.

Изузетно од става 2. овог члана, старосна граница за осигуранике који имају $\frac{2}{3}$ ефективно проведених на пословима из става 1. тачка 4) овог члана у односу на укупно време ефективно проведено на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем може се снижавати највише до 50 година живота.

2. Инвалидска пензија

Члан 21

Инвалидност постоји кад код осигураника настане потпуни губитак радне способности, односно кад код професионалног војног лица настане потпуни губитак способности за професионалну војну службу и када код полицијског службеника настане потпуни губитак радне способности за професионално вршење полицијских послова, због промена у здравственом стању проузрокованих повредом на раду, професионалном болешћу, повредом ван рада или болешћу, које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом.

Члан 22

Повредом на раду, у смислу овог закона, сматра се повреда осигураника која се догоди у просторној, временској и узрочној повезаности са обављањем посла по основу кога је осигуран, проузрокована непосредним и краткотрајним механичким, физичким или хемијским дејством, наглим променама положаја тела, изненадним оптерећењем тела или другим променама физиолошког стања организма.

Повредом на раду сматра се и повреда проузрокована на начин из става 1. овог члана, коју осигураник - запослени претрпи при обављању посла на који није распоређен, али који обавља у интересу послодавца код кога је запослен.

Повредом на раду сматра се и повреда проузрокована на начин из става 1. овог члана, коју осигураник претрпи на редовном путу од стана до места рада или обрнуто, на путу предузетом ради извршавања службених послова и на путу предузетом ради ступања на рад, као и у другим случајевима утврђеним законом.

Повредом на раду сматра се и обољење осигураника које је настало непосредно или као искључива последица неког несрећног случаја или више силе за време обављања посла по основу кога је осигуран или у вези с њим.

Повредом на раду сматра се и повреда проузрокована на начин из ст. 1. до 4. овог члана, коју осигураник претрпи у вези с коришћењем права на здравствену заштиту по основу повреде на раду и професионалне болести.

Члан 23

Повредом на раду сматра се и повреда проузрокована на начин предвиђен у члану 22. овог закона коју осигураници претрпе учествујући:

- 1) у акцијама спасавања или одбране од елементарних непогода или несрећа;
- 2) у војној вежби или у вршењу других обавеза из области одбране земље утврђених законом;
- 3) на радном кампу или такмичењу (производном, спортском и др.);
- 4) на другим пословима и задацима за које је законом утврђено да су од општег интереса.

Члан 24

Професионалне болести, у смислу овог закона, јесу одређене болести настале у току осигурања, проузроковане дужим непосредним утицајем процеса и услова рада на радним местима, односно пословима које је осигураник обављао.

Професионалне болести, радна места, односно послови на којима се те болести појављују и услови под којима се сматрају професионалним болестима, у смислу става 1. овог члана, утврђују министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања и министар надлежан за послове здравља, на предлог фонда.

Члан 25

Осигураник код кога настане потпуни губитак радне способности, стиче право на инвалидску пензију:

- 1) ако је инвалидност проузрокована повредом на раду или професионалном болешћу;
- 2) ако је инвалидност проузрокована повредом ван рада или болешћу - под условом да је губитак радне способности настао пре навршења година живота прописаних за стицање права на старосну пензију утврђених у члану 19. тачка 1) овог закона и да има навршених пет година стажа осигурања.
- 3) *(брисана)*

Члан 26

Осигураник код кога је инвалидност, проузрокована болешћу или повредом ван рада, настала пре навршене 30 године живота стиче право на инвалидску пензију:

- 1) кад је инвалидност настала до навршене 20 године живота - ако има годину дана стажа осигурања;
- 2) кад је инвалидност настала до навршене 25 године живота - ако до настанка инвалидности има најмање две године стажа осигурања;
- 3) кад је инвалидност настала до навршене 30 године живота - ако до настанка инвалидности има најмање три године стажа осигурања.

3. Породична пензија

Члан 27

Право на породичну пензију могу остварити чланови породице:

- 1) умрлог осигураника који је навршио најмање пет година стажа осигурања или је испунио услове за старосну, превремену старосну пензију или инвалидску пензију; или
- 2) умрлог корисника старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије.

Ако је смрт лица из члана 17. овог закона настала као последица повреде на раду или професионалне болести, чланови његове породице стичу право на породичну пензију без обзира на дужину пензијског стажа тог лица.

Члан 28

Члановима породице умрлог осигураника, односно корисника права из члана 27. овог закона сматрају се:

- 1) супружник и ванбрачни партнер у складу са прописима којима се уређују породични односи;
- 2) деца (рођена у браку или ван брака или усвојена, пасторчад коју је осигураник, односно корисник права издржавао, унучад, браћа и сестре и друга деца без родитеља, односно деца

која имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, а коју је осигураник, односно корисник права издржавао);

3) родитељи (отац и мајка, очух и маћеха и усвојиоци) које је осигураник, односно корисник права издржавао.

Право на породичну пензију може остварити супружник и ванбрачни партнер из става 1. тачка 1) овог члана, уколико су брак, односно ванбрачна заједница живота трајали најмање три године, или ако са умрлим осигураником, односно корисником права, има заједничко дете.

Право на породичну пензију може остварити и супружник из разведеног брака и ванбрачни партнер из става 1. тачка 1) овог члана после престанка заједнице живота ванбрачних партнера, ако им је судском пресудом утврђено право на издржавање.

Постојање ванбрачне заједнице из става 1. овог члана, утврђује се у ванпарничном поступку.

Члан 28а*****

(Брисан)

Члан 29

Удова стиче право на породичну пензију:

1) ако је до смрти супружника, односно ванбрачног партнера, навршила 53 године живота; или

2) ако је, до смрти супружника, односно ванбрачног партнера, или у року од једне године од дана смрти супружника, односно ванбрачног партнера, постала потпуно неспособна за рад; или

3) ако је, после смрти супружника, односно ванбрачног партнера, остало једно дете или више деце која имају право на породичну пензију по том супружнику, односно ванбрачном партнеру, а удова обавља родитељску дужност према тој деци. Удова која у току трајања права према том основу постане потпуно неспособна за рад, задржава право на породичну пензију док постоји та неспособност.

Удова која до смрти супружника, односно ванбрачног партнера није навршила 53 године живота, али је навршила 45 година живота, стиче право на породичну пензију кад наврши 53 године живота.

Удова која у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из става 1. тач. 2) и 3) овог члана наврши 53 године живота, трајно задржава право на породичну пензију. Удова којој право на породичну пензију престане пре навршених 53, али после навршених 45 година живота може поново остварити право кад наврши 53 године живота.

Члан 30

Удовац стиче право на породичну пензију:

1) ако је до смрти супружника, односно ванбрачног партнера, навршио 58 година живота; или

2) ако је, до смрти супружника, односно ванбрачног партнера, или у року од једне године од дана смрти супружника, односно ванбрачног партнера, постао потпуно неспособан за рад; или

3) ако је, после смрти супружника, односно ванбрачног партнера, остало једно дете или више деце која имају право на породичну пензију по том супружнику, односно ванбрачном партнеру, а удовац обавља родитељску дужност према тој деци. Удовац који у току трајања права по том основу постане потпуно неспособан за рад, задржава право на породичну пензију док постоји та неспособност.

Удовац који у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из става 1. тач. 2) и 3) овог члана наврши 58 година живота, трајно задржава право на породичну пензију.

Члан 30а

Супружник, односно ванбрачни партнер професионалног војног лица према прописима о Војсци Србије које је погинуло за време дејстава, право на породичну пензију стиче без обзира на навршене године живота под условом да није поново склопио брак.

Члан 31

Дете стиче право на породичну пензију и она му припада до навршених 15 година живота.

После навршених 15 година живота дете стиче право на породичну пензију и она му припада до завршетка школовања, али најдоцније до навршених:

- 1) 20 година живота, ако похађа средњу школу;
- 2) 26 година живота, ако похађа високошколску установу;
- 3) *(брисана)*

Дете стиче право на породичну пензију и она му припада док траје неспособност за самосталан живот и рад, настала до узраста до кога се деци обезбеђује право на породичну пензију.

Дете стиче право на породичну пензију и она му припада док траје неспособност за самосталан живот и рад, настала после узраста до кога се деци обезбеђује право на породичну пензију, а пре смрти осигураника односно корисника права, под условом да га је осигураник односно корисник права издржавао до своје смрти.

Детету коме је школовање прекинуто због болести, право на породичну пензију припада и за време болести до навршених година живота из става 2. овог члана као и изнад тих година, али највише за онолико времена колико је због болести изгубило од школовања.

Детету коме је школовање прекинуто због упућивања на одслужење војног рока у складу са прописима којима се уређује војна обавеза, право на породичну пензију припада и за време одслужења војног рока, а најдуже до навршене 27 године живота.

Инвалидно дете, у складу са прописима о разврставању деце ометене у развоју и дете из става 4. овог члана, стиче право на породичну пензију и после престанка запослења, односно обављања самосталне делатности.

Члан 32

Када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију, сматра се да је умрли осигураник, односно корисник права на пензију издржавао члана породице ако укупни месечни приходи члана породице не прелазе износ најниже пензије из члана 76. овог закона, у претходном кварталу.

У приходе из става 1. овог члана не узима се: додатак на децу, родитељски додатак, материјално обезбеђење породице, породична пензија остварена по другом родитељу, новчана накнада по основу помоћи и неге, новчана накнада за телесно оштећење, примања по основу награда, отпремнина због одласка у пензију, као и примања по основу ученичког и студентског стандарда.

Члан 33

Родитељ (отац и мајка, очух и маћеха и усвојилац) кога је осигураник односно корисник права, у складу са законом издржавао до своје смрти стиче право на породичну пензију ако је до смрти осигураника односно корисника права:

- 1) навршио 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота; или
- 2) постао потпуно неспособан за рад.

Члан 34

Члановима уже породице умрлог осигураника, односно корисника права, у смислу овог закона, сматрају се супружник, односно ванбрачни партнер и деца (рођена у браку или ван брака или усвојена, пасторчад и унуци).

Члановима шире породице умрлог осигураника, односно корисника права, у смислу овог закона, сматрају се родитељи (отац, мајка, очух, маћеха и усвојиоци), браћа, сестре и друга деца без родитеља, односно деца која имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, а коју је осигураник, односно корисник права издржавао.

Члан 35

Члановима шире породице припада право на породичну пензију ако нема чланова уже породице, а ако их има - само када породична пензија која припада члановима уже породице не достигне пун износ основа од кога се одређује висина породичне пензије.

Члан 36

Лице које је проузроковало смрт осигураника, односно корисника права, намерно или крајњом непажњом, не може по том основу остварити право на породичну пензију.

4. Новчана накнада за телесно оштећење проузроковано повредом на раду, односно професионалном болешћу

Члан 37

Телесно оштећење постоји кад код осигураника настане губитак, битније оштећење или знатнија онеспособљеност појединих органа или делова тела, што отежава нормалну активност организма и изискује веће напоре у остваривању животних потреба, без обзира на то да ли проузрокује или не проузрокује инвалидност.

Осигураник и лице из члана 17. овог закона код кога телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу износи најмање 30%, стиче право на новчану накнаду.

Члан 38

Телесна оштећења из члана 37. овог закона, као и проценте тих оштећења утврђују министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања и министар надлежан за послове здравља на предлог фонда.

Члан 39

Телесна оштећења разврставају се према тежини у осам степена, и то:

Степен	Процент телесног оштећења
1.	100%
2.	90%
3.	80%
4.	70%
5.	60%
6.	50%
7.	40%
8.	30%

Члан 40

Када код осигураника код кога је раније настало телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу испод 30% дође до погоршања тог телесног оштећења или настане нов случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу, тако да укупно телесно оштећење износи 30% или више, осигураник стиче право на новчану накнаду за телесно оштећење у одговарајућем проценту

према новом степену телесног оштећења који се одређује на основу новог стања укупног телесног оштећења.

Члан 41

(Брисано)

5а Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица

Члан 41а

Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, има осигураник и корисник пензије, коме је због природе и тежине стања повреде или болести утврђена потреба за помоћи и негом за обављање радњи ради задовољавања основних животних потреба.

Потреба за помоћи и негом другог лица постоји код лица из става 1. овог члана које је непокретно, или које због тежине и природе трајних болести и болесног стања није способно да се самостално креће ни у оквиру стана уз употребу одговарајућих помагала, нити да се само храни, свлачи, облачи и да одржава основну личну хигијену, код слепог лица које је изгубило осећај светлости са тачном пројекцијом и код лица које постиже вид са корекцијом до 0,05.

6. Одређене категорије осигураника

Члан 42

Осигураници - запослени који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остварити право на пензију јесу:

- 1) полицијски службеници - униформисана овлашћена службена лица и полицијски службеници који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима;
- 2) запослени у Министарству спољних послова који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;
- 3) припадници Безбедносно-информативне агенције, припадници Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције;
- 4) запослени у Управи за извршење кривичних санкција који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (у даљем тексту: запослени у Управи);
- 4а) судије распоређене у Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду и Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду, Тужилац за организовани криминал, заменици Тужиоца за организовани криминал, Тужилац за ратне злочине и заменици Тужиоца за ратне злочине;
- 5) овлашћена службена лица Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији;
- 6) професионална војна лица према прописима о Војсци Србије;

7) остали полицијски службеници који раде на радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

Радна места и послови из става 1. овог члана не могу бити административно-техничка радна места, односно послови, већ само послови на којима је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље, односно послови на којима је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање.

Изузетно, став 2. овог члана не односи се на запослене из става 1. тач. 4а) и б) овог члана.

Члан 43

Осигураник из члана 42. тач. 1)-4) и тач. 5) и б) овог закона, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 55 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона.

Право на старосну пензију под условима из става 1. овог члана не може стећи осигураник који у моменту остваривања права није овлашћено лице односно запослени из члана 42. овог закона.

Осигураник из члана 42. тач. 4а) и 7) овог закона, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 60 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана, и члана 19. овог закона, професионално војно лице стиче право на старосну пензију и то:

1) подофицир и официр до чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 53 године живота;

2) официр чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 54 године живота.

Изузетно од става 1. овог члана, и члана 19. овог закона, полицијски службеници - припадници специјалних јединица полиције, припадници Безбедносно-информативне агенције, припадници Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима, стичу право на старосну пензију кад наврше најмање 53 године живота и 20 година ефективно проведених на тим пословима.

Члан 43а

Изузетно од члана 43. став 1. овог закона, осигураник стиче право на старосну пензију кад наврши:

1) у 2015. години, најмање 54 године живота и 21 годину и осам месеци стажа осигурања, од чега најмање 11 година и осам месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

2) у 2016. години, најмање 54 године и четири месеца живота и 22 године стажа осигурања од чега најмање 12 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

3) у 2017. години, најмање 54 године и осам месеци живота и 22 године и шест месеци стажа осигурања од чега најмање 12 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

4) у 2018. години, најмање 55 година живота и 23 године стажа осигурања, од чега најмање 13 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

5) у 2019. години, најмање 55 година живота и 23 године и шест месеци стажа осигурања, од чега најмање 13 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

6) у 2020. години, најмање 55 година живота и 24 године стажа осигурања, од чега најмање 14 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

7) у 2021. години, најмање 55 година живота и 24 године и шест месеци стажа осигурања, од чега најмање 14 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

Изузетно од члана 43. став 3. овог закона, осигураник који наврши 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона, стиче право на старосну пензију кад наврши:

1) у 2015. години, 56 година и десет месеци живота;

2) у 2016. години, 57 година и четири месеца живота;

3) у 2017. години, 58 година живота;

4) у 2018. години, 58 година и осам месеци живота;

5) у 2019. години, 59 година и четири месеца живота.

VII ПЕНЗИЈСКИ СТАЖ

Члан 44

Пензијски стаж на основу кога се стичу и остварују права из пензијског и инвалидског осигурања обухвата:

- 1) време које се рачуна у стаж осигурања и посебан стаж према одредбама овог закона;
- 2) време које је, као стаж осигурања и посебан стаж, рачунато у пензијски стаж према прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 45

У стаж осигурања, у смислу члана 44. овог закона, рачуна се и време које је осигураник провео у својству војног осигураника.

Члан 46

У стаж осигурања, у смислу члана 44. овог закона, осигуранику се рачуна време за које је плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање по било ком основу за који постоји обавеза плаћања доприноса у складу са законом.

1. Стаж осигурања који се рачуна са ефективним трајањем

Члан 47

У стаж осигурања у смислу члана 44. став 1. тачка 1) овог закона рачуна се време проведено на раду односно у осигурању, у ефективном трајању.

Члан 48

У стаж осигурања рачуна се и време за које осигураник, у складу с прописима о раду и запошљавању, прима новчану накнаду за коју је плаћен допринос.

Члан 49

У стаж осигурања рачуна се време које осигураник, у складу са прописима о раду, проведе на обављању привремених и повремених послова, као и време које осигураник из члана 11. тачка 10) проведе на обављању привремених и повремених послова преко омладинских задруга, за које је плаћен допринос.

У стаж осигурања рачуна се време за које је лице, односно осигураник из члана 15. овог закона уплаћивало допринос.

Члан 50

У стаж осигурања рачуна се време за које је осигураник из члана 12. став 1. тач. 3) и 3а) овог закона, остварио уговорену накнаду за коју је плаћен допринос.

Стаж осигурања из става 1. овог члана сразмерно се утврђује на тај начин што се износ уговорене накнаде на коју се плаћа порез у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана дели са најнижом основицом за плаћање доприноса која важи у моменту уплате доприноса, у складу са законом.

Стаж осигурања остварен по основу утврђеним у ст. 1. и 2. овог члана, у једној календарској години може износити највише 12 месеци.

Члан 51

Осигуранику самосталних делатности у стаж осигурања рачуна се и време за које је привремено обуставио обављање делатности, у складу са законом, ако је за то време уплатио допринос за пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање.

Члан 51а

За осигуранике којима је износ обавезе уплате доприноса утврђивао Фонд и када је обавеза уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на најнижу основицу осигурања извршена по истеку рока утврђеног законом, у стаж осигурања се утврђује време на које се уплата доприноса односи, тако што се износ уплаћеног доприноса доводи у однос са најнижом месечном основицом важећом у моменту уплате доприноса, у складу са законом.

2. Стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем

Члан 52

Осигуранику који ради на нарочито тешким, опасним и за здравље штетним радним местима, односно пословима и осигуранику који ради на радним местима, односно пословима на којима после навршења одређених година живота не може успешно обављати своју професионалну делатност, стаж осигурања у ефективном трајању рачуна се са увећаним трајањем под условима утврђеним овим законом.

Степен увећања стажа осигурања зависи од тежине, опасности и штетности рада, односно од природе посла, а може износити највише 50%.

Члан 53

Радно место односно посао на коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем је радно место односно посао на коме је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље и поред тога што су примењене све опште и посебне заштитне мере утврђене прописима.

Радно место односно посао на коме се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем је и радно место односно посао на коме је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање.

Члан 54

Осигуранику из члана 52. став 1. овог закона, стаж осигурања рачуна се са увећаним трајањем под условом да је на радним местима односно пословима из члана 53. овог закона ефективно провео укупно најмање 10 година, односно укупно најмање пет година ако је утврђена инвалидност.

Стаж осигурања се увећава само за време које је ефективно проведено на раду.

Приликом утврђивања услова за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, кумулативно се узима стаж осигурања са увећаним трајањем остварен на радним местима односно пословима из члана 53. овог закона.

Члан 55

Радна места, односно послове на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, поступак и начин за њихово утврђивање, као и степен увећања стажа осигурања утврђује министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања, на предлог фонда.

Запосленом у Министарству унутрашњих послова, припаднику Безбедносно-информативне агенције, припаднику Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције, запосленом у органу надлежном за спољне послове који ради на одређеним пословима под посебним условима, професионалном припаднику Војске Србије, запосленом у Управи судији распоређеном у Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду и Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду, Тужиоцу за организовани криминал, заменицима Тужиоца за организовани криминал, Тужиоцу за ратне злочине и заменицима Тужиоца за ратне злочине, овлашћеном службеном лицу Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији, сваких 12 месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна се највише као 16 месеци стажа осигурања у зависности од тежине ових послова, под условима из члана 54. овог закона.

Изузетно од става 2. овог члана, надлежни министар утврђује радна места и послове на којима се запосленом у Министарству унутрашњих послова, цивилном лицу на служби у Војсци Србије и професионалном војном лицу према прописима о Војсци Србије, сваких 12 месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна као 18 месеци стажа осигурања, споразумно са министром надлежним за послове пензијског и инвалидског осигурања.

Радна места односно послови, као и степени увећања стажа осигурања из ст. 1. до 3. овог члана, подлежу ревизији најдоцније по истеку 10 година од дана њиховог утврђивања.

Члан 56

Радна места, односно послове лица из члана 55. став 2. овог закона, као и степен увећања стажа осигурања утврђује надлежни министар у складу са законом, односно директор Безбедносно-информативне агенције, споразумно са министром надлежним за послове пензијског и инвалидског осигурања.

Радна места из става 1. овог члана утврђују се на основу акта о критеријумима, начину и поступку за њихово утврђивање, који доноси надлежни министар у складу са законом, односно директор Безбедносно-информативне агенције, споразумно са министром надлежним за послове пензијског и инвалидског осигурања.

За припрему акта из става 2. овог члана, министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања образује стручну комисију.

На акте из ст. 1. и 2. овог члана сагласност даје Влада Републике Србије.

Члан 57

Ревизијом радних места, односно послова на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и степена увећања стажа осигурања, у смислу овог закона, сматра се поновна оцена постојања услова из члана 53. овог закона на основу које се утврђује на којим радним местима, односно пословима престаје рачунање стажа осигурања с увећаним трајањем, односно мења степен увећања стажа или уводи рачунање стажа осигурања са увећаним трајањем.

Ревизија радних места односно послова из става 1. овог члана врши се на начин и по поступку по којима се врши њихово утврђивање.

Члан 58

Стаж осигурања са увећаним трајањем рачуна се и осигураницима који су на раду, по основу кога су били обавезно осигурани, провели радећи у смислу члана 47. као: осигураници с телесним оштећењем од најмање 70%, војни инвалиди од прве до шесте групе, цивилни инвалиди рата од прве до шесте групе, слепа лица, лица оболела од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних обољења, од параплегије и церебралне и дечије парализе и од мултиплекс склерозе.

Осигураницима из става 1. овог члана сваких 12 месеци ефективно проведених на раду по основу кога су осигурани рачуна се, под условима утврђеним у члану 54. овог закона, као 15 месеци стажа осигурања.

Члан 59

У стаж осигурања са увећаним трајањем осигуранику се рачуна и време проведено у својству војног осигураника и то под условима и у обиму који су утврђени прописима којима се уређује пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника.

3. Посебан стаж

Члан 60

Осигуранику - жени која је родила треће дете, по том основу урачунава се у посебни стаж време у трајању од две године.

Осигуранику - жени урачунава се у посебни стаж време у трајању од:

- 1) шест месеци, која је родила једно дете;
- 2) годину дана, која је родила двоје деце.

VIII УТВРЂИВАЊЕ ВИСИНЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

1. Старосна и инвалидска пензија

Члан 61

Висина старосне и инвалидске пензије одређује се тако што се лични бодови помноже са вредношћу општег бода на дан остваривања права.

Члан 62

Лични бодови осигураника утврђују се множењем личног коефицијента осигураника и његовог пензијског стажа.

Члан 63

Годишњи лични коефицијент представља однос укупне зараде осигураника, односно основице осигурања почев од 1. јануара 1970. године за сваку календарску годину и просечне годишње зараде у Републици за исту календарску годину.

Ако су зараде, односно основице осигурања унете у матичну евиденцију у нето износу доводе се у однос са просечном нето зарадом запослених у Републици, а ако су унете у матичну евиденцију у бруто износу доводе се у однос са просечном бруто зарадом запослених у Републици.

Годишњи лични коефицијент представља однос укупне зараде, основице осигурања и висине уговорене накнаде осигураника, за сваку календарску годину и просечне годишње зараде у Републици за исту календарску годину.

Годишњи лични коефицијент у смислу ст. 1. и 2. овог члана износи један када је зарада, основица осигурања, односно уговорена накнада у календарској години, једнака просечној заради запослених у Републици у тој календарској години.

При одређивању годишњег личног коефицијента узимају се зараде, накнаде зараде, односно основице осигурања, као и уговорене накнаде које су служиле за обрачунавање и плаћање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, на које је плаћен допринос и које су утврђене у матичној евиденцији.

Годишњи лични коефицијент може износити највише пет.

Податак о просечној годишњој нето заради у Републици односно просечној годишњој бруто заради у Републици из ст. 1. до 5. овог члана, објављује орган надлежан за послове статистике.

Члан 63а

Изузетно од члана 63. ст. 1. и 3. овог закона, годишњи лични коефицијент за календарску годину у којој се остварује право представља однос укупне зараде, основице осигурања и висине уговорене накнаде осигураника, остварене за ту календарску годину и обрачунског износа просечне годишње зараде за исту календарску годину.

Обрачунски износ просечне годишње зараде из става 1. овог члана израчунава се тако што се просечна месечна зарада у Републици за период од почетка календарске године закључно са месецом који два месеца претходи месецу у којем осигураник остварује право, помножи бројем 12.

Изузетно од става 2. овог члана, обрачунски износ просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у јануару и фебруару израчунава се тако што се просечна месечна зарада у Републици за јануар те године помножи бројем 12.

Податак о просечној месечној заради у Републици за период од почетка календарске године до краја сваког месеца у календарској години, објављује орган надлежан за послове статистике.

Податак о обрачунском износу просечне годишње зараде утврђује и објављује Фонд.

Члан 64

Осигуранику који оствари накнаду према прописима о здравственом осигурању и за време породилског одсуства, за израчунавање годишњег личног коефицијента, за време остваривања ових накнада, узима се та накнада.

Осигуранику који је у периоду од 1. јануара 1970. године до 31. децембра 2002. године остварио накнаду зараде према прописима о здравственом осигурању и за време породилског одсуства, према прописима о породилском одсуству, за период примања накнаде, износ накнаде се израчунава на основу личног коефицијента по једном часу рада за период за који је остварена зарада, односно основица осигурања и множи бројем часова проведених на боловању.

Осигуранику који је у периоду од 1. јануара 1970. године до 31. децембра 2002. године остварио накнаду зараде за време породилског одсуства према прописима о породилском одсуству и накнаду зараде за време боловања проузрокованог повредом на раду, уколико је то за њега повољније, за период примања накнаде, годишњи лични коефицијент се израчунава као однос остварене зараде за часове проведене на раду из године у којој се остварује накнада, према просечној заради запослених у Републици за ту годину, која одговара времену за који је зарада остварена.

Део годишњег личног коефицијента из овог члана заједно са делом годишњег личног коефицијента из члана 63. овог закона чини укупни годишњи лични коефицијент за календарску годину.

Члан 65

Осигуранику који је у периоду од 1. јануара 1970. године до почетка примене овог закона, остварио накнаду зараде према прописима о пензијском и инвалидском осигурању за израчунавање годишњег личног коефицијента узима се основица од које је одређена та накнада а у случају накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу за израчунавање годишњег личног коефицијента узима се и остварена накнада.

Члан 66

Осигуранику коме се не могу утврдити годишњи лични коефицијенти ни за једну календарску годину, у смислу члана 63. став 1. овог закона, годишњи лични коефицијент износи један.

Осигуранику за кога у матичној евиденцији нису утврђени подаци о заради, накнади зараде, односно основици осигурања за поједине календарске године за израчунавање годишњег

личног коефицијента, за те календарске године узима се вредност личног коефицијента утврђена на начин прописан чланом 67. овог закона.

Осигуранику из става 2. овог члана, који нема утврђен стаж осигурања за целу календарску годину, годишњи лични коефицијент утврђује се сразмерно стажу осигурања навршеном у тој календарској години.

Члан 67

Лични коефицијент утврђује се тако што се збир годишњих личних коефицијената из чл. 63. до 66. овог закона подели са периодом (године, месеци и дани) за које су обрачунати, с тим што се свака година рачуна као 1, сваки месец као 0,0833, а сваки дан као 0,00278.

Као један месец, у смислу става 1. овог члана рачуна се календарски месец, односно 30 дана.

Члан 68

Пензијски стаж из члана 62. овог закона исказан у годинама, месецима и данима може износити највише 45 година и рачуна се на начин утврђен у члану 67. овог закона.

Члан 69

За одређивање висине старосне пензије осигуранику жени, навршен стаж осигурања увећава се за 6%.

За одређивање висине инвалидске пензије, ако је узрок инвалидности повреда на раду или професионална болест, при утврђивању личних бодова рачуна се 40 година пензијског стажа.

За одређивање висине инвалидске пензије, ако је узрок инвалидности болест или повреда ван рада, при утврђивању личних бодова, додају се године пензијског стажа од дана престанка осигурања, односно уколико је осигурање престало пре дана утврђене инвалидности, у односу на дан утврђене инвалидности, тако што се:

1) осигуранику млађем од 53 године живота додаје $\frac{2}{3}$ пензијског стажа који му недостаје до навршених 53 године живота и $\frac{1}{2}$ пензијског стажа која недостаје осигуранику жени од 53 године живота до навршених 58 година живота, а осигуранику мушкарцу од 53 године живота до навршених 63 године живота;

2) осигуранику старијем од 53 године живота додаје $\frac{1}{2}$ пензијског стажа која недостаје осигуранику жени до навршених 58 година живота, а осигуранику мушкарцу до навршених 63 године живота.

За одређивање висине инвалидске пензије осигуранику жени, навршен стаж осигурања и пензијски стаж из става 3. овог члана, увећава се за 6%.

Стаж из ст. 1, 3. и 4. овог члана, може се додати највише до 40 година.

Осигуранику који испуњава услове за стицање права на инвалидску пензију у погледу пензијског стажа и код кога је инвалидност проузрокована делимично повредом на раду или професионалном болешћу а делимично болешћу или повредом ван рада, одређује се једна

инвалидска пензија која се састоји од сразмерних делова одређених по основу повреде на раду или професионалне болести, односно по основу болести или повреде ван рада према њиховом утицају на укупну инвалидност, с тим што тако обрачуната пензија не може износити више од пензије одређене са 40 година пензијског стажа.

Осигуранику код кога је инвалидност проузрокована делимично повредом на раду или професионалном болешћу, а делимично повредом ван рада или болешћу и који испуњава услове за стицање права на инвалидску пензију само по основу инвалидности проузроковане повредом на раду или професионалном болешћу инвалидска пензија се одређује у проценту са којим је на укупну инвалидност утицала повреда на раду или професионална болест.

Члан 70

Вредност општег бода је номинални износ који представља количник израчунатог збира пензија и збира личних бодова свих корисника старосне и инвалидске пензије који су право на пензију остварили у периоду од 1. јануара 2001. до 30. јуна 2002. године.

Збир пензија из става 1. овог члана одређује се на основу месечне висине пензија у последњем кварталу 2002. године.

Збир личних бодова корисника из става 1. овог члана обрачунава се на начин утврђен по одредбама овог закона.

Вредност општег бода из става 1. овог члана, усклађује се на начин који је прописан за усклађивање пензија.

Усклађену вредност општег бода објављује фонд.

1а Превремена старосна пензија

Члан 70а

Висина превремене старосне пензије одређује се на исти начин као и висина старосне пензије, с тим што се износ тако одређене пензије трајно умањује за 0,34% за сваки месец пре навршених 65 година живота.

Члан 70б

Изузетно од члана 70а овог закона, осигуранику жени се превремена старосна пензија одређује на начин како се одређује старосна пензија, с тим што се износ те пензије трајно умањује за 0,34% за сваки месец ранијег одласка у пензију пре навршених:

- 1) у 2015. години, 60 година и шест месеци живота;
- 2) у 2016. години, 61 годину живота;
- 3) у 2017. години, 61 годину и шест месеци живота;
- 4) у 2018. години, 62 године живота;

- 5) у 2019. години, 62 године и шест месеци живота;
- 6) у 2020. години, 63 године живота;
- 7) у 2021. години, 63 године и два месеца живота;
- 8) у 2022. години, 63 године и четири месеца живота;
- 9) у 2023. години, 63 године и шест месеци живота;
- 10) у 2024. години, 63 године и осам месеци живота;
- 11) у 2025. години, 63 године и десет месеци живота;
- 12) у 2026. години, 64 године живота;
- 13) у 2027. години, 64 године и два месеца живота;
- 14) у 2028. години, 64 године и четири месеца живота;
- 15) у 2029. години, 64 године и шест месеци живота;
- 16) у 2030. години, 64 године и осам месеци живота;
- 17) у 2031. години, 64 године и десет месеци живота.

Члан 70в

Износ превремене старосне пензије утврђен у складу са чл. 70а и 70б овог закона умањује се највише до 20,4%.

Члан 70г

Изузетно од чл. 70а и 70б Закона, осигураницима којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који имају право на снижавање старосне границе применом члана 20. овог закона за признавање права на старосну пензију, висина превремене старосне пензије одређује се тако што се умањење врши за сваки месец ранијег одласка у пензију у односу на старосну границу утврђену снижавањем.

Члан 70д

Изузетно од члана 70а висина превремене старосне пензије одређује се на исти начин као и висина старосне пензије осигураницима који су пре почетка примене Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 75/14), у складу са Одлуком Владе о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у процесу рационализације, реструктурирања и припреме за приватизацију ("Службени гласник РС", бр. 64/05, 89/06, 85/08, 90/08 - исправка, 15/09, 21/10, 46/10, 9/11, 6/12, 63/13, 21/14 и 129/14), били корисници права на посебну новчану накнаду (Опција 5), односно корисници новчане накнаде (Опција 3).

2. Породична пензија

Члан 71

Породична пензија одређује се од старосне или инвалидске пензије која би осигуранику припадала у часу смрти, односно од пензије која је кориснику припадала у часу смрти, у проценту који се утврђује према броју чланова породице који имају право на ту пензију, и то:

1) ако пензија припада само члановима уже породице или само члановима шире породице умрлог осигураника односно корисника права одређује се у следећим процентима:

- за једног члана 70%;
- за два члана 80%;
- за три члана 90%;
- за четири члана или више чланова 100%.

2) ако пензија припада и члановима уже породице и члановима шире породице умрлог осигураника односно корисника права, члановима уже породице одређује се породична пензија према тачки 1) овог става, а члановима шире породице припада остатак до износа старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије из овог става.

Породична пензија из члана 30а овог закона одређује се у износу од 100% пензије која би осигуранику припадала у часу смрти.

Породична пензија умрлог осигураника, односно корисника права, одређује се као једна породична пензија у висини која припада за једног члана породице, и дели се у једнаким износима, ако право на породичну пензију имају:

- 1) супружник;
- 2) ванбрачни партнер;
- 3) супружник из разведеног брака, ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање;
- 4) ванбрачни партнер после престанка заједнице живота ванбрачних партнера, ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање.

Члан 72

Као најмањи основ за одређивање породичне пензије узима се старосна пензија, превремена старосна пензија умрлог осигураника, односно корисника права, одређена за пензијски стаж од 20 година.

Укупан износ породичне пензије не може прећи највиши износ старосне, превремене старосне пензије односно инвалидске пензије.

Члан 73

Деца без оба родитеља имају право, поред породичне пензије по једном родитељу, и на породичну пензију по другом родитељу.

Пензије из става 1. овог члана одређују се као једна пензија, чији износ не може прећи највиши износ пензије, утврђен у складу с овим законом.

3. Новчана накнада за телесно оштећење

Члан 74

Висина новчане накнаде за телесно оштећење одређује се од основа који чини основ за затечене кориснике права на новчану накнаду за телесно оштећење у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених, у проценту телесног оштећења утврђеном у члану 39. овог закона.

Новчана накнада за телесно оштећење припада у сталном месечном износу.

Члан 75

(Брисано)

4а Новчана накнада за помоћ и негу другог лица

Члан 75а

Висина новчане накнаде за помоћ и негу другог лица одређује се у висини износа усклађене новчане накнаде за помоћ и негу затечених корисника овог права у осигурању запослених.

5. Најнижи и највиши износ пензије

Члан 76****

Најнижи износ пензије припада осигуранику који оствари право на старосну, превремену старосну пензију, односно инвалидску пензију ако му је та пензија мања од износа пензије утврђене по одредбама овог члана.

Најнижи износ пензије у осигурању запослених и у осигурању самосталних делатности ванредно се усклађује од 1. јануара 2011. године за проценат којим се обезбеђује да учешће најнижег износа пензије за јануар 2011. године у просечној заради без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије у 2010. години буде веће за један процентни поен у односу на учешће најнижег износа пензије исплаћене за 2010. годину у просечној заради без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије у 2010. години. Овако усклађен износ даље се усклађује у складу са овим законом.

Најнижи износ старосне, односно инвалидске пензије за осигуранике пољопривреднике утврђује се у износу од 9.000 динара на дан 1. јануара 2011. године. Овако утврђен најнижи износ пензије даље се усклађује на начин на који се усклађују пензије, у складу са овим законом.

Ако осигураник има навршен стаж осигурања по различитим основама, најнижи износ пензије за осигуранике пољопривреднике утврђује се када је претежан стаж осигурања навршен у осигурању пољопривредника.

Ако најнижи износ пензије из става 1. овог члана исплаћене у осигурању запослених за претходну годину износи мање од 27% од износа просечне зараде запослених без пореза и доприноса на територији Републике у претходној години, за кориснике у осигурању запослених и у осигурању самосталних делатности најнижи износ пензије ванредно се усклађује од 1. јануара текуће године за проценат којим се обезбеђује да се најнижи износ пензије за претходну годину доведе на ниво од 27% просечне зараде без пореза и доприноса у претходној години.

Члан 77

Осигураннику који је остварио право на инострану пензију припада износ у висини разлике до најнижег износа пензије ако му је износ пензије, утврђен по овом закону, и иностране пензије обрачунате према важећем девизном курсу на дан остваривања права, мањи од износа најниже пензије одређене према члану 76. овог закона.

Члан 78

Највиши износ пензије одређује се тако што лични коефицијент не може износити више од 3,8.

6. Старосна и инвалидска пензија за одређене категорије осигураника

Члан 79

Осигураннику из члана 42. овог закона, који испуњава услове у погледу пензијског стажа за стицање права на старосну пензију из чл. 43. и 43а овог закона, старосна пензија одређује се у складу са одредбама члана 61. овог закона, а лични бодови утврђују се на начин предвиђен чл. 62-70. овог закона.

Изузетно од члана 63. став 1, члана 64. ст. 2. и 3. и члана 65. овог закона, осигураннику из става 1. овог члана за израчунавање годишњег личног коефицијента не узима се период од 1. јануара 1970. године већ период од 1. јануара 1996. године.

Износ пензије утврђен на начин из ст. 1. и 2. овог члана увећан за 20% представља укупан износ пензије за осигуранике из става 1. овог члана, осим за осигуранике из члана 42. став 1. тачка 4а) овог закона.

На начин из става 2. овог члана утврђује се годишњи лични коефицијент и за друге запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно-информативне агенције, припаднике Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције под условом да у том органу имају навршених најмање 20 година стажа осигурања.

Осигураннику из члана 42. овог закона инвалидска пензија се одређује у складу са ст. 1-3. овог члана, под условом да је на пословима из члана 42. овог закона навршио потребан стаж осигурања за стицање права на инвалидску пензију из чл. 25. и 26. овог закона.

Изузетно од става 5. овог члана, осигураннику из члана 42. став 1. тачка 4а) овог закона инвалидска пензија се одређује у складу са ст. 1. и 2. овог члана, под условом да је на

пословима из члана 42. овог закона навршио потребан стаж осигурања за стицање права на инвалидску пензију из чл. 25. и 26. закона.

Износ пензије из ст. 1-6. овог члана не може бити већи од износа утврђеног у члану 78. овог закона.

IX УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈЕ И НОВЧАНЕ НАКНАДЕ

Члан 80

Почев од пензије за месец јануар текуће године, пензија се усклађује у зависности од процентуалног учешћа износа пензија и новчаног износа као увећања уз пензију, исплаћених у периоду који обухвата први и други квартал претходне године и трећи и четврти квартал године која претходи тој години, у првом објављеном износу бруто домаћег производа за наведени период.

Обрачун процентуалног учешћа у смислу става 1. овог члана, врши и објављује Фонд, на основу података Фонда о исплаћеним пензијама и новчаним износом као увећањем уз пензију и првог објављеног податка о износу бруто домаћег производа од стране органа надлежног за послове статистике, и сматра се коначним.

Пензија се усклађује, ако процентуално учешће из става 2. овог члана износи:

- 1) мање од 10% - у проценту промене просечне зараде без пореза и доприноса;
- 2) 10% или више од 10% а мање од 10,5% - у проценту који представља збир половине процента промене потрошачких цена и половине процента промене просечне зараде без пореза и доприноса;
- 3) 10,5% или више - у проценту промене потрошачких цена.

Усклађивање пензије у смислу ст. 1-3. овог члана врши се на основу података органа надлежног за послове статистике о промени просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије и промени потрошачких цена за период од 12 месеци рачунајући уназад почев од месеца јуна претходне календарске године, у односу на период од 12 месеци који претходи наведеном периоду.

Члан 80а

Изузетно од члана 80. ст. 1. до 3. овог закона, пензија се усклађује:

- у априлу 2014. године, тако што ће се повећати за 0,5%;
- у октобру 2014. године, тако што ће се повећати за 1%.

Ако, у складу са законом којим се уређује буџетски систем, до 1. јула 2014. године не буде донет пропис којим ће се уредити уједначавање нивоа плата, односно зарада запослених у јавном сектору, усклађивање пензије у октобру 2014. године неће се вршити на начин прописан ставом 1. овог члана, већ ће се вршити у складу са прописима којима се уређује буџетски систем.

Члан 80б

(Брисан)

Члан 80в

Изузетно од члана 80. овог закона, пензија се почев од пензије за месец новембар 2022. године усклађује за 9%.

Усклађени износ пензије из става 1. овог члана представља основ за даље усклађивање пензије у складу са чланом 80. овог закона.

Члан 80г

Изузетно од члана 80. овог закона, пензија се почев од пензије за месец октобар 2023. године усклађује за 5,5%.

Усклађени износ пензије из става 1. овог члана представља основ за даље усклађивање пензије у складу са чланом 80. овог закона.

Члан 81

Новчане накнаде усклађују се на начин предвиђен за усклађивање пензија.

Х ОСТВАРИВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

1. Остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања

Члан 82

Права из пензијског и инвалидског осигурања остварују се код фонда.

Члан 82а

Право на старосну пензију, превремену старосну пензију остварује се после престанка осигурања.

Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана сматра се и ранији престанак осигурања, ако се лице у тренутку подношења захтева за остваривање права на старосну или превремену старосну пензију налази у осигурању, под условом да је тај захтев поднет пре истека рока од шест месеци од дана поновног ступања у осигурање.

Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана за осигураника који истовремено испуњава услове за осигурање по више основа сматра се престанак осигурања по основу кога је приоритетно осигуран у складу са чланом 10. овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 12. став 1. тачка 1) овог закона који обављају делатност у складу са законом којим се уређује рад приватних предузетника,

осигураници из члана 14. став 5. овог закона и осигураници који су изабрана, именована или постављена лица, као и лица која су хранитељи у складу са законом, право на старосну пензију или превремену старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицање права на старосну пензију или превремену старосну пензију.

Члан 83

(Брисан)

Члан 84

Права из пензијског и инвалидског осигурања остварују се од дана поднетог захтева, а најраније шест месеци пре тог дана.

Права из пензијског и инвалидског осигурања која се остварују у фонду обезбеђују се у поступку предвиђеном законом којим је уређен општи управни поступак, ако овим законом није друкчије уређено.

Члан 85

Пензијски стаж и зараде, накнаде, уговорне накнаде, односно основице осигурања, као и друге чињенице од утицаја на стицање и утврђивање права, осим налаза, мишљења и оцене органа вештачења, узимају се у обзир при остваривању права из пензијског и инвалидског осигурања, на основу података утврђених у матичној евиденцији.

Пензијски стаж се не може утврђивати на основу изјава сведока.

Члан 86

Питање накнаде дела пензије у случају када је пензијски стаж утврђен код фонда војних осигураника после 1. јануара 1973. године и код фонда регулисаће се споразумом тих фондова.

Члан 87

(Брисан)

Члан 88

Поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања и за утврђивање пензијског стажа покреће се на захтев осигураника, односно на захтев члана породице за остваривање права на породичну пензију.

У поступку из става 1. овог члана фонд је дужан да осигураницима и корисницима права пружа стручну помоћ.

Корисник права је дужан да фонду благовремено пријави промену која је од утицаја на право односно обим коришћења тог права.

Чл. 89 и 90

(Брисани)

Члан 91

Чињенице које се, у складу са законом, не утврђују у матичној евиденцији, а које су од значаја за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, утврђују се у поступку решавања о тим правима.

Члан 92

У поступку за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања у фонду обезбеђује се двостепеност.

Члан 93

Када је за решавање о праву из пензијског и инвалидског осигурања потребно утврђивање постојања инвалидности, телесног оштећења, потребе за помоћи и негом другог лица узрока инвалидности и телесног оштећења, потпуне неспособности за рад и неспособности за самосталан живот и рад, фонд решењем утврђује те чињенице на основу налаза, мишљења и оцене органа вештачења чије се образовање и начин рада уређује општим актом фонда.

Налаз, мишљење и оцена из става 1. овог члана којим је утврђено постојање инвалидности, телесног оштећења, потпуне неспособности за рад и неспособности за самосталан живот и рад подлеже контроли коју врши орган фонда утврђен општим актом из става 1. овог члана.

На акт из става 1. овог члана сагласност даје министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања и министар надлежан за послове здравља.

У обављању контроле из става 2. овог члана, може се дати сагласност или примедба. Примедба којом се указује на уочене недостатке и даје упутство за њихово отклањање, обавезна је за органе који су вршили вештачење.

Члан 94

Поступак за остваривање права по основу инвалидности покреће се на захтев осигураника на основу предлога за утврђивање инвалидности, у складу са општим актом фонда.

Предлог из става 1. овог члана даје изабрани лекар, у складу са законом.

Члан 94а

Ако је осигураник, у току привремене спречености за рад, поднео захтев за покретање поступка за остваривање права по основу инвалидности, или је од стране изабраног лекара, односно лекарске комисије, у складу са законом, упућен на оцену радне способности, Фонд обезбеђује средства за исплату накнаде зараде због привремене спречености за рад почев од 61. дана од дана покретања поступка, уколико је утврђен губитак радне способности.

Члан 95

Поступак за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење и права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица покреће се на захтев осигураника односно корисника права, на основу медицинске документације.

Члан 96

Промене у стању инвалидности, потребе за помоћи и негом другог лица и телесног оштећења које су од утицаја на право признато правноснажним решењем, утврђују се у поступку покренутом на захтев осигураника, корисника права, односно по службеној дужности, у складу са општим актом Фонда.

Члан 97

Као дан настанка инвалидности, телесног оштећења и потребе за помоћи и негом другог лица узима се дан када је на основу прегледа дат налаз, мишљење и оцена органа вештачења, односно неки ранији дан за који постоји одговарајућа медицинска документација.

Члан 98

Решење о правима из пензијског и инвалидског осигурања и о пензијском стажу доноси орган фонда одређен општим актом фонда.

Првостепено решење из става 1. овог члана подлеже претходној контроли коју врши орган утврђен општим актом фонда.

Члан 98а

Ако су испуњени услови за остваривање права на пензију, али се, на основу чињеница и података утврђених у матичној евиденцији, не може одлучити о коначном износу пензије, доноси се привремено решење о аконтативном износу пензије, у коме мора бити изричито наглашено из којих разлога није могуће одредити коначан износ пензије.

Аконтативан износ пензије одређује се према подацима којима располаже Фонд и усклађује се на начин предвиђен за усклађивање пензија.

Након утврђивања недостајућих чињеница и података, привремено решење из става 1. овог члана се, по службеној дужности, замењује решењем којим се одређује коначан износ пензије, од дана утврђивања права на пензију.

У случају да у року од три године од дана правноснажности привременог решења из става 1. овог члана нису утврђене недостајуће чињенице и подаци, аконтативни износ пензије постаје коначан, о чему се доноси решење по службеној дужности.

Ако се утврди да је кориснику исплаћен мањи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће исплату износа разлике извршити кориснику у целости одједном.

Ако се утврди да је кориснику исплаћен већи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће вршити обуставу до 1/3 месечног износа пензије, све док се на тај начин износ разлике не измири, осим ако се Фонд и корисник другачије не споразумеју.

Члан 99

Против првостепеног решења може се изјавити жалба органу одређеном општим актом фонда у року од 15 дана од дана пријема решења.

Жалба не одлаже извршење решења осим ако се њом побија утврђена инвалидност.

Члан 100

Првостепено решење фонда подлеже ревизији коју врши орган одређен општим актом фонда.

Ревизијом се може испитати и правилност налаза, мишљења и оцене које дају органи вештачења.

Ревизија не одлаже извршење решења.

Члан 101

Ако је против првостепеног решења изјављена жалба, о ревизији и жалби решава се истим решењем.

Ако против првостепеног решења није изјављена жалба, а ревизија не буде извршена у року од три месеца од дана истека рока за жалбу, сматра се да је ревизија извршена и дата сагласност на то решење.

Члан 102

У вршењу ревизије на првостепено решење може се дати сагласност, односно првостепено решење може се изменити, поништити или укинути.

Ако је првостепено решење поништено или укинуто, ревизијом се испитује само да ли је ново решење у складу са разлозима због којих је раније првостепено решење поништено или укинуто.

Члан 103

Против решења фонда донетог по жалби, односно у вршењу ревизије о правима из пензијског и инвалидског осигурања и против коначног решења о подацима утврђеним у матичној евиденцији, може се покренути управни спор код надлежног суда.

Члан 104

Против коначног решења фонда, у случајевима када нису испуњени услови за понављање поступка по закону којим је уређен општи управни поступак, или су протекли рокови за понављање поступка по том закону, поступак се може поновити:

1) ако се сазна за нове чињенице, односно нађе или стекне могућност да се употребе нови докази који би сами, или у вези са већ употребљеним доказима, могли довести до другачијег решења;

2) када је пропуштено да се у ранијем поступку изнесе нека чињеница, односно доказ који може довести до другачијег решења.

Понављање поступка покреће се на предлог осигураника или по службеној дужности.

У поновљеном поступку примењују се прописи који су важили у време доношења решења по коме се поступак понавља.

На основу података прибављених у ранијем и поновљеном поступку, надлежни орган новим решењем може раније решење које је било предмет понављања оставити на снази или га заменити новим решењем којим се укида раније решење.

Права утврђена новим решењем припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења захтева за понављање поступка, односно од првог дана наредног месеца од дана доношења решења у поступку понављања покренутом по службеној дужности.

Члан 105

Правоснажно решење фонда може се изменити новим решењем ако је њиме повређен закон или општи акт фонда на штету осигураника односно корисника права или ако је о неком правном питању доцније заузето правно схватање повољније за осигураника.

Ново решење ће се донети и ако се сазна за чињенице које су од утицаја на право осигураника, а које су настале после доношења решења.

Права утврђена решењем донетим у поступку измене припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења захтева за измену решења, односно од првог дана наредног месеца од дана доношења решења у поступку за измену покренутом по службеној дужности.

Код поновног решавања о праву осигураника односно корисника права, према ставу 1. овог члана примењују се прописи који су важили у часу доношења коначног решења. Ако се решава о праву према ставу 2. овог члана примениће се прописи који важе у време покретања поступка.

Члан 106

У споровима сукоба надлежности у поступку за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања до којих дође између фонда и послодаваца, надлежан је Врховни касациони суд.

2. Коришћење права из пензијског и инвалидског осигурања

Члан 107

(Брисан)

Члан 108

Пензије и новчане накнаде утврђују се у месечном износу и исплаћују уназад, по динамици утврђеној општим актом Фонда.

Корисник пензије и новчане накнаде може да овласти пуномоћника да у његово име прима пензију или новчану накнаду.

Пуномоћје из става 2. овог члана мора бити оверено и важи до његовог опозива од стране корисника, односно до дана смрти корисника.

Фонд је дужан да кориснику права који је лишен пословне способности, односно стављен под старатељство другог лица, исплаћује износе пензије, односно новчане накнаде у складу са одлуком надлежне установе.

Фонд је дужан да кориснику права који је смештен у установу социјалне заштите, на његов захтев, ради покривања трошкова смештаја, исплаћује износ пензије, односно новчане накнаде на рачун који је утврђен у одлуци надлежне установе.

Лице из ст. 2. и 5. и старалац лица из става 4. овог члана дужни су да Фонду у року од 15 дана пријаве промену која је од утицаја на право, односно обим коришћења права.

Корисник пензије и новчане накнаде дужан је да, на захтев Фонда, достави уверење о животу.

Члан 109

Фонд је дужан да кориснику права исплаћује износе пензије, односно новчане накнаде у Републици Србији.

У случају смрти корисника права, износи пензије, односно новчане накнаде припадају до последњег дана у месецу у којем је корисник умро.

Исплата из члана 1. овог става врши се преко банке.

Фонд закључује уговор са банком ради регулисања међусобних односа у вези са начином, условима исплате и повраћајем пензија, односно новчаних накнада.

Банка је обавезна да износе пензије, односно новчане накнаде који су исплаћени након последњег дана у месецу у којем је корисник умро, врати Фонду на његов захтев, односно не може из тих износа намиривати своја потраживања која има према кориснику права.

Банка одговара за насталу штету ако не поступи на начин утврђен у ставу 5. овог члана.

Одредбе ст. 5. и 6. овог члана примењују се и на повериоца коме су уплаћена средства након последњег дана у месецу у којем је корисник умро, по основу реализације обуставе од пензије, односно новчане накнаде.

Члан 110

Права из пензијског и инвалидског осигурања престају када, у току њиховог коришћења, престану да постоје услови за стицање и остваривање тих права.

Права из става 1. овог члана престају и кад корисник оствари право из овог осигурања код организације за обавезно пензијско и инвалидско осигурање државе која је формирана на подручју претходне Југославије, ако међународним уговором није другачије одређено.

Кориснику пензије из става 2. овог члана који испуњава услове за стицање права на пензију прописане овим законом поново се утврђује право на пензију, при чему се не узима у обзир пензијски стаж на основу кога је организација за обавезно пензијско и инвалидско осигурање државе формиране на подручју претходне Југославије утврдила право на пензију.

Члан 111

Старосна пензија, превремена старосна пензија исплаћује се од дана испуњења услова, ако је захтев поднет у року од шест месеци од дана испуњења услова прописаних за стицање права, односно од дана престанка осигурања, а ако је захтев поднет по истеку тога рока, од дана подношења захтева и за шест месеци уназад.

Породична пензија исплаћује се од дана утврђеног у ставу 1. овог члана, под условом да подносилац захтева у том периоду није био у осигурању.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, породична пензија остварена по смрти корисника пензије, исплаћује се најраније од првог дана наредног месеца по истеку месеца у коме је наступила смрт корисника.

Члан 112

Осигуранику који право на инвалидску пензију остварује у поступку покренутом у току трајања осигурања, инвалидска пензија исплаћује се од дана престанка осигурања.

Када се право на инвалидску пензију остварује после престанка запослења односно осигурања, а инвалидност је постојала пре подношења захтева, инвалидска пензија исплаћује се од дана настанка инвалидности, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева.

Члан 113

Новчана накнада за телесно оштећење исплаћује се од дана настанка телесног оштећења, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је телесно оштећење постојало пре подношења захтева.

Члан 114

Осигураник односно корисник права на новчану накнаду за телесно оштећење који по посебним прописима стекне право на новчану накнаду по основу истог телесног оштећења може по сопственом избору да користи само једно од тих права, ако посебним прописима није друкчије одређено.

Члан 115

Ако у стању инвалидности, степену телесног оштећења, односно потреби за помоћи и негом другог лица наступе промене које су од утицаја на утврђена права, та права престају, мењају се односно стичу се нова права, и то:

1) ако је промена утврђена на захтев осигураника - од првог дана наредног месеца по подношењу захтева;

2) ако је промена утврђена на захтев осигураника настала после поднетог захтева - од првог дана наредног месеца после настале промене;

3) ако је промена утврђена по службеној дужности од првог дана наредног месеца по доношењу првостепеног решења о одређивању права по основу утврђене промене.

Ако у степену телесног оштећења наступи промена која није од утицаја на право, нови степен телесног оштећења утврђује се од дана настале промене.

Члан 116

Породична пензија исплаћује се као једна пензија и када је одређена за више корисника, ако корисници не захтевају да им се пензија исплаћује одвојено.

Ако породична пензија припада само члановима уже породице или само члановима шире породице, а неки од њих живе одвојено, укупна породична пензија дели се на једнаке делове.

Ако породична пензија припада и члановима уже породице и члановима шире породице, а неки од њих живе одвојено, та пензија се претходно дели на део који припада члановима уже породице и део који припада члановима шире породице, па се сваки део даље распоређује на једнаке делове.

Члан 117

Ако породичну пензију користе два или више чланова породице, па неком од њих престане право на пензију, осталим члановима који имају право на породичну пензију поново се одређује висина пензије. Тако одређена висина пензије припада од првог наредног дана у односу на дан када је кориснику престало право на пензију.

Кориснику породичне пензије који стекне својство осигураника обуставља се исплата породичне пензије.

Кориснику породичне пензије, који стекне својство осигураника по основу члана 11. тач. 9) и 10) и члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, обуставља се исплата породичне пензије, након утврђивања стажа осигурања за период утврђеног стажа осигурања.

Изузетно од ст. 2. и 3. овог члана, кориснику породичне пензије не обуставља се исплата породичне пензије у случају када је остварио уговорену накнаду на месечном нивоу у износу нижем од најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса.

Ако се исплата породичне пензије обустави, или ако право које припада поједином члану породице мирује, породична пензија се поново не одређује.

Ако се кориснику породичне пензије, због запослења, односно обављања делатности по основу које је обавезно осигуран или због коришћења старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије, не исплаћује породична пензија која му припада, осталим члановима уже породице исплаћује се за то време породична пензија у висини која се одређује као да корисник пензије нема право на породичну пензију.

Члан 118

Право на породичну пензију престаје члану породице који услед настале промене више не испуњава услове за стицање и коришћење тог права.

Право на породичну пензију престаје члану породице ако је правоснажном пресудом осуђен за смрт лица по основу кога остварује, односно користи право.

Члан 119

Ако осигураник, односно корисник пензије, стекне право на две или више пензија на територији Републике, може користити само једну од тих пензија, и то по сопственом избору.

Члан 120

Осигураник који нема уплаћене доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за цео период у коме је био обавезно осигуран, права из пензијског и инвалидског осигурања остварује и користи сразмерно периодима осигурања за које су уплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 121

Корисник старосне пензије, превремене старосне пензије који се запосли на територији Републике, односно обавља самосталну делатност по основу које је обавезно осигуран на територији Републике, има право по престанку тог запослења односно обављања те самосталне делатности, на поновно одређивање пензије ако је био у осигурању најмање годину дана.

Кориснику права из става 1. овог члана утврђује се повољнији износ пензије.

Члан 122

Доспели месечни износи новчаних давања на основу утврђених права из пензијског и инвалидског осигурања не исплаћују се кориснику који се без оправданих разлога у одређеном року не одазове позиву за преглед ради поновног утврђивања стања инвалидности, степена телесног оштећења, за све време док се не одазове позиву.

Месечни износи обустављени према ставу 1. овог члана исплаћују се накнадно кориснику који се одазове позиву у року од 30 дана од дана одређеног за преглед.

Кориснику који се одазове позиву по истеку рока из става 2. овог члана, обустављени месечни износи примања не исплаћују се, а исплата примања успоставља се од првог дана наредног месеца после одазивања позиву.

Члан 123

Кориснику који благовремено не достави уверење о животу, овлашћење, потврду о школовању, или обавештење о промени података који се не могу прибавити/проверити по службеној дужности, а који су од утицаја на право, односно обим коришћења тог права обуставља се исплата доспелих месечних износа пензија, односно новчаних накнада.

Доспели месечни износи пензија, новчаних накнада, који нису могли бити исплаћени због околности из става 1. овог члана, накнадно ће се исплатити највише за 12 месеци уназад рачунајући од дана када, по престанку деловања тих околности, корисник поднесе захтев за исплату.

Члан 124

Фонд исплаћује пензију, односно новчану накнаду кориснику права који има пребивалиште у иностранству, у складу са међународним уговором, односно под условом реципроцитета.

Члан 124а

Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица не може се остварити ако се право на такву новчану накнаду остварује по другом основу.

Ха НАКНАДА ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА

Члан 124б

Фонд ће лицу које је сносило трошкове сахране корисника пензије, исплатити накнаду погребних трошкова у висини износа те накнаде на дан смрти корисника.

Лице које је сносило трошкове сахране дужно је да Фонду достави и број рачуна, ради исплате накнаде погребних трошкова.

Висина накнаде погребних трошкова, утврђена на дан ступања на снагу овог закона, надаље се усклађује на исти начин као и пензија.

ХИ МАТИЧНА ЕВИДЕНЦИЈА О ОСИГУРАНИЦИМА И КОРИСНИЦИМА ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Члан 125

Фонд води матичну евиденцију о осигураницима, обвезницима плаћања доприноса и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања.

Члан 126

Матична евиденција се води по прописаним јединственим методолошким принципима.

Подаци се преузимају, односно уносе у матичну евиденцију према прописаном јединственом кодексу шифара.

Подаци се преузимају, односно уносе у матичну евиденцију у електронској форми на основу службених евиденција министарства надлежног за послове државне управе и локалне самоуправе, Централног регистра обавезног социјалног осигурања, Пореске управе, Фонда, других државних органа и организација и послодаваца, као и на основу јавних исправа и

других доказа заснованих на документацији и евиденцијама које се воде у складу са законом, достављених у електронској форми, путем средстава за електронску обраду података или на други начин.

Акте из ст. 1. и 2. овог члана доноси Влада.

Члан 127

Фонд аутоматски електронским путем из службених евиденција државних органа и организација преузима следеће податке:

- 1) јединствени матични број грађана, презиме и име и историјат промена тих података са датумом промене, евиденциони број за стране држављане, име једног родитеља, пол, промена пола, дан, месец и година рођења, држављанство, дан, месец и година склапања, односно престанка брака, дан, месец и година смрти;
- 2) општина, место и адреса пребивалишта, односно боравишта, привремени боравак у иностранству, историјат пребивалишта, односно боравишта са датумом извршених пријава, поседовање биометријских докумената;
- 3) историјат радно-правног статуса лица, односно делатности којима се физичка и правна лица баве, порески идентификациони број, висина прихода по свим основима и уплаћених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, стање дуга на пореским рачунима, о измиреном пореском дугу пореског обвезника, привремени прекид у пословању, спреченост за рад и исплаћена давања, повреда на раду и ван рада, о поседу обрадивог земљишта и структури фондова који су у вези са основном осигурања, о члановима домаћинства;
- 4) период незапослености, период примања новчане, односно привремене накнаде за време незапослености;
- 5) друге податке који су неспорно од утицаја на стицање, коришћење и престанак права.

Подаци се електронски преузимају повезивањем база података службених евиденција органа и организација из става 1. овог члана, без сагласности лица, а заштита података се обезбеђује у складу са законом и општим актом Фонда.

Члан 128

У матичну евиденцију уносе се подаци о:

- 1) осигураницима;
- 2) корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања;
- 3) обвезницима плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 129

У матичну евиденцију уносе се следећи подаци о осигураницима:

- 1) презиме и име;
- 2) јединствени матични број грађана и порески идентификациони број;
- 3) пол;
- 4) дан, месец и година рођења;
- 5) занимање;
- 6) школска спрема;
- 7) основ осигурања;
- 8) датум стицања и престанка својства осигураника;
- 8а) о мировању својства осигураника пољопривредника, односно утврђеним периодима мировања осигурања;
- 9) о стажу осигурања, зарадама, накнадама зарада, односно основицама осигурања, уговореним накнадама и другим накнадама које служе за одређивање висине права;
- 10) о броју месеци, односно дана проведених на раду и броју месеци, односно дана за које су исплаћене накнаде;
- 11) о висини уплаћеног доприноса;
- 12) да ли је осигураник корисник пензије;
- 13) о обвезнику плаћања доприноса;
- 14) о пензијском стажу - по врстама;
- 15) о осигураницима с телесним оштећењем од најмање 70%, војним инвалидима од прве до шесте групе, цивилним инвалидима рата од прве до шесте групе, слепим лицима и лицима оболелим од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних обољења, параплегије, церебралне и дечије парализе и мултиплекс склерозе.

За осигуранике који раде на радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у матичној евиденцији евидентирају се подаци о стажу осигурања, односно о времену проведеном на тим радним местима, односно пословима и степену увећања стажа, који се за осигуранике из члана 42. овог закона замењује одговарајућом шифром.

Осигураницима који немају јединствен матични број грађана фонд одређује лични број.

Члан 130

У матичну евиденцију, поред података из члана 129. став 1. тач. 1)-4) овог закона, уносе се и следећи подаци о корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања:

- 1) о врсти пензије, односно новчане накнаде;
- 2) о правном основу за утврђивање пензије, односно новчане накнаде;
- 3) о датуму стицања права на пензију, односно новчану накнаду и датуму почетка исплате, обуставе и поновне исплате пензије, односно новчане накнаде, као и о правном основу за обуставу, односно поновну исплату пензије, односно новчане накнаде;
- 4) о инвалидности, узроку инвалидности и дијагнози;
- 5) о степену и узроку телесног оштећења;
- 6) о износу пензије, односно новчане накнаде на дан остваривања права;
- 7) о износу исплаћене пензије, односно новчане накнаде;
- 8) о смрти корисника права.

У матичну евиденцију уносе се и подаци о сродству корисника породичне пензије са умрлим осигураником, односно корисником пензије по основу кога је остварено право на породичну пензију.

Члан 130а

Кориснику права из пензијског и инвалидског осигурања Фонд издаје пензионерску картицу.

Услови и начин издавања и коришћења, као и изглед и садржај пензионерске картице, утврђују се општим актом Фонда.

Пензионерску картицу из става 1. овог члана израђује и штампа Народна банка Србије - Завод за израду новчаница и кованог новца.

Члан 131

(Брисан)

Члан 132

Фонд утврђује у матичној евиденцији податке о:

- 1) стажу осигурања, заради, накнади зараде, односно основици осигурања и висини уплаћеног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, као и промени наведених података;
- 2) висини исплаћене уговорене накнаде, месецу и години за коју је исплаћена, основу за исплату, висини уплаћеног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и стажу осигурања по том основу, датуму исплате уговорене накнаде и уплате доприноса, као и промени наведених података;
- 3) износу исплаћених новчаних накнада по основу инвалидског осигурања и промени наведеног податка;

- 4) пензијском стажу;
- 5) пензијском стажу навршеном у иностранству;
- 6) смрти корисника права.

Члан 133

(Брисан)

Члан 134

За тачност података у евиденцији и документацији, односно јавној исправи на основу којих се подаци уносе у матичну евиденцију, одговорни су органи у чијој надлежности је вођење евиденције, односно издавање јавне исправе.

Уколико постоји неслагање података садржаних у евиденцијама, документацији и јавним исправама из става 1. овог члана, Фонд је дужан да након провере података увидом у евиденције, документацију и јавне исправе, изврши унос тачног податка у матичну евиденцију након усаглашавања података са надлежним органом, односно организацијом.

Чл. 135 и 136

(Брисани)

Члан 137

Лице за које обвезник подношења пријава није поднео пријаву на осигурање може поднети захтев за утврђивање својства осигураника.

Захтев из става 1. овог члана може поднети и обвезник подношења пријаве.

Фонд ће покренути поступак за утврђивање својства осигураника када пријава на осигурање није поднесена за лице које има право на пензијско и инвалидско осигурање.

У случајевима из ст. 1. до 3. овог члана фонд доноси писмено решење о утврђивању својства осигураника и по правноснажности решења уноси пријаву на осигурање у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања.

Изузетно од става 4. овог члана, уколико се својство осигураника утврђује на основу одлуке надлежног органа, односно организације, на основу уписа у регистар надлежног органа, савеза, удружења или организације, или на основу обављања уговорених послова из члана 11. став 1. тач. 9) и 10) и члана 12. став 1. тачка 3) Закона, као и у другим случајевима у којима постоји континуитет осигурања, Фонд утврђује својство осигураника уношењем пријаве на осигурање у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања, без доношења решења.

Одредбе ст. 1. до 5. овог члана примењују се и у случају одјаве осигурања.

Члан 138

Лицу коме својство осигураника није утврђено у роковима одређеним за подношење пријаве на осигурање, то својство може се утврдити најраније од 1. јануара 1965. године, на начин утврђен овим законом и општим актом Фонда.

На акт из става 1. овог члана сагласност даје Влада.

Својство осигураника, основ осигурања, зараде, накнаде, уговорене накнаде и висина уговореног доприноса не могу се утврђивати на основу изјава сведока.

Члан 139

(Брисан)

Члан 140

Својство осигураника, стаж осигурања, зараде, накнаде зараде, основице осигурања, односно уговорене накнаде које се узимају за утврђивање висине права, утврђује Фонд.

Осигуранику за кога је допринос обрачунат и уплаћен на основицу, зараду или део зараде са закашњењем у текућој календарској години за претходну или неку другу календарску годину у матичну евиденцију за утврђивање годишњег личног коефицијента за претходну или неку ранију календарску годину уноси се основица за месец за који је допринос плаћен, односно зарада или део зараде која му је припадала за месец за који је допринос плаћен.

На начин из става 2. овог члана уноси се и износ доприноса.

Одредбе ст. 2. и 3. овог члана неће се примењивати у случају кад је допринос обрачунат и плаћен на основицу, зараду или део зараде закључно са 31. јануаром текуће године за претходну годину, односно у случају када су исплаћена зарада или део зараде мањи од зараде која му је припадала за месец за који је допринос плаћен.

Члан 141

(Брисан)

Члан 142

Фонд је дужан је да осигуранику, на његов захтев, изда уверење о подацима унесеним у матичну евиденцију о осигураницима.

Уверење из става 1. овог члана има својство јавне исправе.

Осигураник има право да захтева да фонд донесе решење о подацима о осигурању, пензијском стажу, зарадама, накнадама зараде, односно основицама осигурања, односно уговореним накнадама и другим накнадама и висини уплаћених доприноса, унетим у матичну евиденцију.

Фонд је дужан да решење из става 3. овог члана донесе у року од 15 дана од дана пријема захтева.

Члан 143

Подаци унети у матичну евиденцију, на начин утврђен овим законом, могу се накнадно мењати у следећим случајевима:

- 1) ако надлежни орган накнадно, у прописаном поступку, утврди промену података;
- 2) ако су подаци о осигурању, пензијском стажу, стажу осигурања, зарадама, накнадама зарада, уговореним накнадама, односно основицама осигурања који служе за утврђивање висине права, као и подаци о висини уплаћених доприноса унети у матичну евиденцију на основу лажних исправа;
- 3) ако се накнадно, провером података или на други начин, утврди да су у матичну евиденцију унети нетачни или непотпуни подаци.

Промена података унетих у матичну евиденцију врши се на основу одговарајуће пријаве промене података, по поступку утврђеним овим законом.

Под променом података у смислу ст. 1. и 2. овог члана сматра се и њихово брисање из матичне евиденције.

Члан 144

(Брисан)

Члан 145

Фонд је дужан да податке из члана 132. Закона унесе у матичну евиденцију према динамици преузимања тих података од надлежних органа и организација, а најкасније до краја фебруара текуће године за претходну годину.

Члан 146

(Брисан)

Члан 147

Подаци унети у матичну евиденцију на начин прописан овим законом чувају се у електронској форми, у складу са законом.

На захтев осигураника, Фонд издаје оверен испис података из става 1. овог члана.

Члан 148

Уништавање оригиналних пријава на основу којих су подаци унети у матичну евиденцију врши стручна комисија коју образује фонд.

Члан 149

Подаци садржани у матичној евиденцији користе се и за статистичка истраживања.

Фонд најмање једном годишње, објављује податке из става 1. овог члана.

Подаци садржани у матичној евиденцији достављају се другим државним органима и организацијама, односно органима локалне самоуправе, ради извршавања поверених послова на њихово тражење, правним лицима преко којих се врши исплата корисницима, као и правним лицима за чији рачун се врши обустава исплате пензије.

Заштита података из матичне евиденције обезбеђује се у складу са законом и уређује општим актом Фонда.

XII ОРГАНИЗАЦИЈА

Члан 150

Пензијско и инвалидско осигурање обезбеђује и спроводи фонд.

Фонд је правно лице са статусом организације за обавезно социјално осигурање у коме се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања и обезбеђују средства за ово осигурање.

Члан 151**

Фонд:

- 1) осигурава на пензијско и инвалидско осигурање лица која се укључују у ово осигурање;
- 2) *(престала да важи)*
- 3) утврђује основице за плаћање доприноса у складу са овим законом;
- 4) обезбеђује наменско и економично коришћење средстава, ствара резерве за осигурање и стара се о увећању средстава на економским основама;
- 5) обезбеђује непосредно, ефикасно, рационално и законито остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања и организује обављање послова за спровођење осигурања;
- 6) врши проверу тачности свих података из службених евиденција Фонда од значаја за стицање, коришћење и престанак права;
- 7) организује и спроводи пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом;
- 8) обавља друге послове, у складу са законом и статутом фонда.

Тачност података из става 1. тачка б) овог члана проверава се прибављањем података непосредно од власника (имаоца) података, повезивањем службених евиденција, односно електронском разменом података са државним органима и организацијама које њима располажу.

Члан 152

Права из члана 150. овог закона остварују се и обезбеђују у фонду.

Тач. 1) - 3) *(брисане)*

Покрајински фонд за пензијско и инвалидско осигурање, као организациона јединица фонда из става 1. овог члана, поред послова утврђених статутом фонда обавља и:

- 1) припрему и израду материјала за преговоре са иностраним носиоцима пензијског и инвалидског осигурања;
- 2) послове дијагностике ради провере медицинске документације;
- 3) послове у вези са стажом осигурања са увећаним трајањем;
- 4) послове у вези са обезбеђивањем друштвеног стандарда корисника права;
- 5) врши статистичка и друга истраживања у области пензијског и инвалидског осигурања;
- 6) остварује сарадњу са надлежним покрајинским органом, нарочито у погледу размене података и искустава, као и са савезом пензионера и савезима синдиката образованим на нивоу аутономне покрајине.

Члан 153

Фондом из члана 152. став 1. управљају представници осигураника, послодаваца и корисника права.

Члан 154

Органи фонда су управни одбор и директор.

Члан 155

Управни одбор фонда има седам чланова, које именује и разрешава Влада Републике Србије и то:

- 1) четири члана на предлог министра надлежног за послове пензијског и инвалидског осигурања и министра надлежног за послове финансија;
- 2) једног члана из реда осигураника, на предлог репрезентативног синдиката основаног на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад, који има највећи број чланова;
- 3) једног члана из реда послодаваца, на предлог репрезентативног удружења послодаваца основаног на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад, које има највећи број чланова;
- 4) једног члана из реда корисника права, на предлог савеза пензионера основаног на нивоу Републике, које има највећи број чланова. Савез пензионера подноси доказ о броју

регистрованих чланова министарству надлежном за послове пензијског и инвалидског осигурања, у складу са актом који доноси министар.

Чл. 156 и 157

(Брисани)

Члан 158

Чланови управног одбора именују се на време од четири године.

Председника и заменика председника управног одбора бира и разрешава управни одбор на две године.

Члан 159

Начин рада, као и друга питања од значаја за рад управног одбора уређују се статутом и општим актом фонда.

Члан 160**

Управни одбор:

- 1) доноси статут и друге опште акте фонда;
- 2) доноси акт о организацији фонда, у складу са статутом фонда, као и друге акте у складу са овим законом;
- 3) утврђује основице за плаћање доприноса за поједине категорије осигураника, уз сагласност Владе Републике Србије;
- 4) *(престала да важи)*
- 5) доноси финансијски план и завршни рачун фонда;
- 5а) усваја извештај о раду и извештај о финансијском пословању;
- 6) доноси средњорочне и годишње програме рада;
- 7) одлучује о пословању фонда;
- 8) спроводи конкурс (оглас) о именовању директора фонда;
- 9) одлучује о другим питањима и обавља друге послове, у складу са законом и статутом фонда.

Влада Републике Србије даје сагласност на статут фонда и годишњи програм рада фонда.

Акте из става 1. тачка 5) овог члана, фонд доставља у поступку и на начин утврђен прописима којима се уређује буџетски систем.

Акти из става 1. тач. 1) до 5) овог члана, објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Управни одбор подноси Влади извештај о раду и извештај о финансијском пословању Фонда за претходну годину најкасније месец дана од дана доношења одлуке о завршном рачуну.

Чл. 161-166

(Брисани)

Члан 167

Директор фонда:

- 1) организује рад и пословање у фонду и одговара за законитост рада у фонду;
- 2) представља и заступа фонд;
- 3) извршава одлуке управног одбора фонда;
- 4) доноси акт о организацији и систематизацији запослених у фонду, уз сагласност управног одбора;
- 5) руководи радом запослених у фонду;
- 6) врши друге послове у складу са законом и статутом фонда.

Директора фонда, по спроведеном конкурсном именује управни одбор фонда, уз претходну сагласност Владе Републике Србије, на период од четири године, а директора покрајинског фонда именује Управни одбор републичког фонда на предлог надлежног органа аутономне покрајине.

Директор фонда истовремено је и директор стручне службе фонда, а директор покрајинског фонда је истовремено директор стручне службе покрајинског фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Директор покрајинског фонда учествује у раду Управног одбора републичког фонда, без права одлучивања.

Директор покрајинског фонда именује директоре филијала републичког фонда које су образоване на територији аутономне покрајине.

Члан 168

Управне, аналитичке, финансијске, административне, техничке и друге послове утврђене законом, статутом и другим актима фонда обављају запослени у фонду који чине стручну службу фонда.

Фонд може уговорити да послове из става 1. овог члана, у целини или делимично, обавља друга организација, односно орган.

Запослени у Фонду остварују права и обавезе из радног односа у складу са законом.

Запослени у Фонду имају службену легитимацију којом доказују своје службено својство и идентитет.

Услови и начин издавања и коришћења, као и изглед и садржај службене легитимације, утврђују се општим актом Фонда.

Службену легитимацију из става 4. овог члана израђује и штампа Народна банка Србије - Завод за израду новчаница и кованог новца.

XIII ФИНАНСИРАЊЕ

Члан 169

Приход и примања фонда чине средства:

- 1) доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање;
- 2) за пензијско и инвалидско осигурање које се у случајевима и под условима утврђеним законом обезбеђују у буџету;
- 3) од имовине којом располаже фонд;
- 4) од камата остварених пласманом сопствених прихода фонда, у складу са законом, пословном банкарству, на тржишту новца или куповином обвезница чији емитент је држава;
- 5) субвенција и донација;
- 6) остварена продајом друштвеног капитала, друштвених и јавних предузећа или њихових делова, у складу са законом;
- 7) дивиденде на акције по основу ранијих улагања средстава за пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом;
- 7а) буџета за обавезе Републике Србије утврђене законом;
- 8) из других извора.

Покрајински фонд, у складу са законом и статутом, има подрачун преко кога се врше уплате и исплате средстава републичког фонда на територији аутономне покрајине.

Члан 170**

(Престао да важи)

Члан 171

Средства за пензијско и инвалидско осигурање користе се само за намене одређене законом, и то за:

- 1) исплату пензија и новчаних накнада из пензијског и инвалидског осигурања;
- 2) текуће расходе, издатке за нефинансијску имовину и отплату главнице и набавку финансијске имовине;
- 3) друге обавезе утврђене законом.

Средства фонда могу се, у складу са актом фонда, користити за друштвени стандард корисника пензија, највише до 0,15% укупних прихода фонда по основу доприноса.

Средства Фонда могу се изузетно користити и за исплату новчане помоћи корисницима пензије када је таква помоћ потребна великом броју корисника.

Исплата новчане помоћи из става 3. овог члана врши се у износу који утврди Влада, водећи рачуна о билансним могућностима Фонда.

Члан 172

Сопствени приходи фонда који остају по измирењу обавеза из члана 171. овог закона користе се за улагања у хартије од вредности, за пласман код пословних банака и друге намене, ради остваривања добити.

Члан 173

Република је гарант за обавезе фонда за остваривање права по основу обавезног пензијског и инвалидског осигурања (државна гаранција).

Члан 174**

Допринос плаћа и осигураник који остварује уговорену накнаду по основу уговора из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и када нема својство осигураника по том основу.

Допринос плаћа и осигураник запослени који обавља послове из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона и послове по основу уговора о допунском раду, предвиђеним посебним законом.

Чл. 175-182**

(Престали да важе)

Члан 183

(Брисан)

Чл. 184-190**

(Престали да важе)

Члан 191

Осигураник запослени који обавља послове из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона, обвезник је уплате доприноса на основице које се овим законом утврђују за осигуранике самосталних делатности из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона.

Основица из става 1. овог члана, заједно са основицом коју чини зарада односно најнижа основица, не може бити виша од петоструког износа просечне зараде у Републици на годишњем нивоу, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

Утврђивање и наплату доприноса за осигуранике запослене који обављају и послове из члана 12. став 1. тач 1) и 2) овог закона, врши орган надлежан за послове вођења пореског поступка, у складу са законом којим се уређује порески поступак.

Члан 191а

На осигуранике из члана 12. став 1. тачка 3а) овог закона, у погледу обавезе плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, рокова и обавезе достављања пријава, примењују се прописи којима се уређују порески поступак и пореска администрација, порез на доходак грађана, доприноси за обавезно социјално осигурање и други прописи у надлежности министарства надлежног за послове финансија.

Чл. 192-194**

(Престали да важе)

Члан 195

Основицу на коју се плаћа допринос за осигуранике самосталних делатности из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона чини уговорена накнада на коју се плаћа порез у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана.

Основицу на коју се плаћа допринос за осигуранике запослене који обављају послове по основу уговора о допунском раду, у складу са посебним законом, чини уговорена накнада на коју се плаћа порез у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана.

Основица из става 1. овог члана не може бити већа од петоструког износа просечне зараде по запосленом у Републици на годишњем нивоу, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

Основицу на коју се обрачунава и плаћа допринос за осигуранике запослене и осигуранике самосталних делатности, који обављају и послове по основу уговора из члана 12. став 1. тачка 3), чини и уговорена накнада, која заједно са зарадом и другом основицом, односно најнижом основицом, не може бити већа од петоструког износа просечне зараде по запосленом у Републици на годишњем нивоу, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

Чл. 196-200**

(Престали да важе)

Члан 201**

Допринос за осигуранике запослене који остварују приход, односно добит по основу обављања самосталне делатности, изузев осигураника из члана 12. став 1. тачка 3), плаћа сам осигураник, на исти начин и у истим роковима као и осигураник самосталних делатности.

Допринос за осигуранике, који остварују уговорену накнаду за обављање послова из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, обрачунава и уплаћује исплатилац уговорене накнаде на терет осигураника, приликом исплате уговорене накнаде.

Чл. 202 и 203**

(Престали да важе)

Члан 204

(Брисан)

Члан 205**

(Престао да важи)

Члан 206

Средства за пензијско и инвалидско осигурање за повећане обавезе које настају услед стицања и остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања под посебним условима за одређене категорије осигураника, утврђене овим законом, за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем за осигуранике из члана 58. овог закона, као и за повећане обавезе које настају признавањем посебног стажа из члана 60. овог закона, обезбеђују се у буџету.

Члан 207

Разлика између пензије утврђене применом члана 79. овог закона и пензије утврђене применом општих одредаба овог закона (чл. 61. до 70), као и цео износ пензије одређене осигуранику који не испуњава услове за стицање права на пензију утврђене у члану 19. овог закона, обезбеђује се у буџету.

Средства за покриће разлике између најнижег износа пензије утврђене применом члана 76. овог закона и износа пензије која би осигуранику припадала без његове примене обезбеђују се у буџету Републике.

XIIIa НОВЧАНИ ИЗНОС КАО УВЕЋАЊЕ УЗ ПЕНЗИЈУ

Члан 207а

У условима постојања фискалног простора, корисницима старосне, превремене старосне, инвалидске и породичне пензије могу се повећати примања, исплатом новчаног износа као увећања уз пензију, у зависности од економских кретања и финансијских могућности буџета Републике Србије, с тим што средства за ове намене не могу бити виша од 0,3% БДП на годишњем нивоу.

Услови, висина, обухват корисника пензија и динамика исплате новчаног износа из става 1. овог члана утврђују се актом Владе.

Средства за исплату новчаног износа из става 1. овог члана, обезбеђују се из буџета Републике Србије.

Новчани износ из става 1. овог члана, обрачунава и исплаћује Фонд уз пензију и то се посебно исказује.

XIV НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 208

Накнада штете причињене фонду, односно повраћај незаконито и неправилно извршених исплата пензија и других новчаних примања из пензијског и инвалидског осигурања врши се по одредбама закона којим се уређују облигациони односи, ако овим законом није другачије уређено.

Уколико се Фонд и корисник не споразумеју о начину повраћаја преплаћеног износа пензије, Фонд доноси решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа обуставом до 1/3 месечног износа пензије, све док се на тај начин дуг по овом основу не измири.

Фонд има право да захтева накнаду причињене штете од лица које је проузроковало инвалидност, телесно оштећење, потребу за помоћи и негом другог лица или смрт осигураника ако је, по том основу, остварено право из пензијског и инвалидског осигурања.

Фонд је дужан да захтева накнаду штете од послодавца уколико је до повреде на раду, односно професионалне болести дошло непредузимањем одговарајућих мера безбедности и заштите здравља на раду, у складу са прописима о раду.

При утврђивању висине штете не узимају се у обзир износ уплаћеног доприноса за то осигурање, нити дужина навршеног пензијског стажа.

Члан 209

Захтевом за накнаду штете може се обухватити укупан износ штете или износ дела штете који се односи на одређени протекли период.

Фонд може захтевати да се штета која је проузроковала обавезу плаћања инвалидске или породичне пензије, као и другог трајног новчаног примања, надокнади једнократним износом у целини.

Износ из става 2. овог члана обрачунава се према висини признате пензије и другог трајног новчаног примања, као и према очекиваном просечном времену коришћења тих права.

Члан 210

Фонд има право да захтева накнаду штете и непосредно од заједнице осигурања имовине и лица настале употребом моторног возила.

XV ВРШЕЊЕ НАДЗОРА

Члан 211

Надзор над извршавањем овог закона врше надлежни органи.

Надзор над законитошћу рада и аката фонда врши министарство надлежно за послове пензијског и инвалидског осигурања.

XVI КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 212***

Новчаном казном од 2.500 до 50.000 динара казниће се за прекршај корисник права из пензијског и инвалидског осигурања који не пријави, односно неблаговремено пријави промену која је од утицаја на право, односно обим коришћења тог права (члан 88. став 3).

Чл. 213 и 214

(Брисани)

Члан 215***

Новчаном казном од 10.000 до 800.000 динара казниће се за прекршај фонд ако у матичну евиденцију не унесе податке у роковима из члана 145. овог закона.

За радње из става 1. овог члана казниће се за прекршај и одговорно лице у фонду новчаном казном од 2.500 до 50.000 динара.

Чл. 216 и 217**

(Престали да важе)

XVII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 218

Корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су, до дана ступања на снагу овог закона, та права остварили по прописима који су били на снази до тог дана а која су утврђена овим законом, имају та права и после тог дана, у складу са прописима који су важили до почетка примене овог закона.

Корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су та права остварили по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, до дана ступања на снагу овог закона а која нису утврђена овим законом, користе их под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана осигураницима односно лицима која остварују права из пензијског и инвалидског осигурања у 2003. години а до дана ступања на снагу овог закона, висина права одређује се на исти начин као и корисницима који су права остварили у 2002. години.

Члан 219

Изузетно од члана 14. став 4. овог закона, на захтев осигураника пољопривредника који није уплатио цео или део доспелог доприноса почев од 1. јануара 1996. године до дана ступања на снагу овог закона, односно на захтев члана његове породице, период мировања осигурања може се утврдити и у непрекидном трајању, без утврђивања разлога за мировање предвиђеним овим законом.

На захтев лица из става 1. овог члана, за период мировања осигурања или за део тог периода може се уплатити допринос на важећу основицу у моменту уплате доприноса у складу са законом.

Члан 220

(Брисан)

Члан 221

Поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, односно за утврђивање пензијског стажа, покренут до дана ступања на снагу овог закона, окончаће се под условима и на начин предвиђеним прописима који су били на снази у време покретања поступка, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 222

Пензијски стаж у смислу овог закона, на основу кога се стичу и остварују права из пензијског и инвалидског осигурања обухвата и време навршено до дана почетка примене овог закона које је признато у пензијски стаж према прописима који су били на снази до тог дана.

Изузетно од става 1. овог члана, лицима која су остварила право на продужено осигурање по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, стаж који је остварен по том основу и за који су плаћени доприноси, признаје се за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања по одредбама овог закона.

Члан 223

Кориснику права на привремену накнаду по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности, који није запослен, врши се превођење привремене накнаде у инвалидску пензију, у износу од 50% инвалидске пензије одређене у складу са одредбама овог закона.

Уколико је инвалидска пензија из става 1. овог члана мања од затеченог износа привремене накнаде, корисник права задржава затечени износ накнаде, све док се усклађивањем овај износ не изједначи са висином инвалидске пензије одређене у складу са ставом 1. овог члана.

Члан 224

Корисник права на накнаду због рада са скраћеним радним временом (II категорије инвалидности), накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу (III категорије инвалидности), накнаде по основу преостале радне способности, накнаде по основу распоређивања на други одговарајући посао и опасности од настанка инвалидности који је запослен, задржава износ накнаде коју користи на дан ступања на снагу овог закона, с тим што она не може бити већа од 50% износа просечне зараде по запосленом у Републици у 2002. години који објављује орган надлежан за послове статистике.

Накнаде из става 1. овог члана усклађују се на начин предвиђен за усклађивање пензија.

Изузетно од става 2. овог члана, кориснику коме је износ накнаде већи од износа просечне зараде из става 1. овог члана, накнада се не усклађује све док се не изједначи са износом просечне зараде из става 1. овог члана.

Члан 225

Кориснику права по основу II и III категорије инвалидности, преостале радне способности, који је то право остварио до дана ступања на снагу овог закона, а коме независно од његове воље односно без његове кривице престане својство осигураника, одређује се инвалидска пензија из члана 223. овог закона, по протеклу времена за које му припада право на новчану накнаду у складу са прописима о запошљавању.

Члан 226

Кориснику инвалидске пензије из чл. 223. и 225. овог закона који постане осигураник у складу са одредбама овог закона, обуставља се исплата пензије за време осигурања.

Исплата пензије из става 1. овог члана наставља се по престанку поновног осигурања ако је то осигурање престало независно од воље осигураника односно без његове кривице.

Члан 227

Право на инвалидску пензију из члана 223. и 225. овог закона и право на накнаду из члана 224. овог закона, престаје даном испуњења услова за стицање права на старосну пензију, превремену старосну пензију односно инвалидску пензију, у складу са овим законом.

Члан 228

За одређивање пензије из члана 223. овог закона, узима се пензијски стаж навршен до дана ступања на снагу овог закона, као и зараде, основице осигурања и накнаде, односно основице од којих су одређене накнаде остварене до тог дана.

Члан 229

Корисницима права из члана 223. овог закона, стаж осигурања рачуна се по одредбама овог закона.

Корисницима накнаде из члана 224. овог закона, у матичну евиденцију се поред зараде, односно основице осигурања и накнаде зараде, уноси и исплаћена накнада.

Члан 230

Корисник инвалидске пензије из члана 223. овог закона код остваривања права на старосну, превремену старосну пензију или инвалидску пензију има право на поновно одређивање пензије, сходно одредбама члана 121. став 1. овог закона, ако је то за њега повољније.

Члан 231

Изузетно од члана 79. овог закона, до 31. децембра 2009. године, осигуранику из чл. 42. и 43. овог закона ако је то за њега повољније, старосна односно инвалидска пензија одређује се од пензијског основа који представља његов просечни месечни износ зараде односно накнаде зараде остварене у календарској години која претходи години остваривања права.

Од основа из става 1. овог члана, осигуранику припада старосна пензија која за 20 година пензијског стажа, износи 55% (мушкарац), односно 57,5% (жена) од пензијског основа и повећава се по 2,5% од пензијског основа са сваку даљу навршену годину до навршених 30 година пензијског стажа. За сваку навршену годину преко 30 година пензијског стажа пензија се повећава по 0,5% од пензијског основа, с тим што не може износити више од 85% од пензијског основа.

Ако осигураник из става 1. овог члана у вршењу или поводом вршења службених задатака изгуби живот односно код кога настане инвалидност по основу које стекне право на инвалидску пензију, пензија се одређује од пензијског основа утврђеног у ставу 1. овог члана.

Зарада у смислу става 1. овог члана јесте зарада умањена за плаћене порезе и доприносе.

Приликом одређивања пензије из ст. 1. до 3. овог члана, врши се претходно усклађивање пензије, почев од 1. јануара године у којој осигураник остварује право на пензију на начин на који се усклађује пензија у претходној години, у складу са овим законом.

Члан 232

Подаци о заради за 2002. годину уносе се у матичну евиденцију на основу података о заради умањеној за плаћене порезе и доприносе.

Члан 233

Лице које је својство осигураника имало по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона, као и чланови његове породице и чланови породице корисника права по тим прописима, права из пензијског и инвалидског осигурања остварују под условима утврђеним овим законом.

Члан 234

Корисницима права борцима народноослободилачког рата, учесницима шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године, учесницима народноослободилачког покрета Грчке, као и члановима њихових породица, усклађивање висине права из пензијског и инвалидског осигурања врши се по одредбама овог закона.

Члан 235

Република обезбеђује средства за права из пензијског и инвалидског осигурања која су остварена под повољнијим условима у односу на услове утврђене овим законом, а која су остварена по прописима Републике који су били на снази до дана почетка примене овог закона.

Република обезбеђује и средства за права из пензијског и инвалидског осигурања за која су ранијим прописима Републике биле утврђене обавезе Републике.

Средства за покриће обавеза фонда насталих због остваривања и коришћење права на пензију под посебним условима утврђеним прописима Савезне Републике Југославије који су се примењивали до дана ступања на снагу овог закона обезбеђују се на начин утврђен тим прописима, док се споразумом између Србије и Црне Горе другачије не уреди.

Члан 236

Изузетно од одредбе члана 63. овог закона, за утврђивање висине права не узимају се зараде, накнаде и основице осигурања из 1993. године.

Члан 237

Одредбе члана 86. овог закона примењиваће се и на пензије остварене до дана ступања на снагу овог закона, по основу стажа осигурања навршеног, односно утврђеног после 1. јануара 1963. године.

Члан 238

Матична евиденција устројена и вођена на начин утврђен прописима који су се примењивали до дана ступања на снагу овог закона, од дана ступања на снагу овог закона води се на начин утврђен овим законом.

Подаци о пензијском стажу који је осигураник навршио до 31. децембра 1969. године и о посебном стажу навршеном после тог дана, као и подаци о променама тих података, уносе се у матичну евиденцију о осигураницима на основу пријаве података о пензијском стажу.

Подаци о пензијском стажу који је осигураник из члана 43. овог закона навршио до 31. децембра 1995. године, као и подаци о променама тих података, уносе се у матичну евиденцију о осигураницима на основу пријаве података о пензијском стажу.

Изузетно од одредаба члана 130. овог закона, за потребе коришћења и обраде података унетих у матичну евиденцију по личном броју осигураника користиће се и даље лични број осигураника.

Члан 239

Прописи за извршавање овог закона донеће се у следећим роковима:

1) у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, акта из чл. 93. до 96. и чл. 184. и 202;

2) у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона, акта из чл. 98. до 100. и члана 159;

3) у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, акта из чл. 24, 38, 56, и 126.

Члан 240

Решења којима су, до дана ступања на снагу овог закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања или којима је утврђен пензијски стаж, а којима је очигледно повређен материјални закон, могу се укинути по праву надзора и по протеку рока утврђеног законом којим је уређен општи управни поступак, у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона.

Налази и мишљења органа вештачења на основу којих су, до дана ступања на снагу овог закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања по основу инвалидности, могу се преиспитивати по службеној дужности у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 241

Осигуранику који је, до дана ступања на снагу овог закона, радио на радним местима односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем на основу прописа који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, тај стаж се рачуна за испуњавање услова, у складу са законом који је важио у периоду када је навршен.

Члан 242

На рад фонда не примењују се прописи о јавним службама.

Члан 243

У матичну евиденцију осигураника уносе се подаци о инвалидима рада - корисницима права по основу преостале радне способности и опасности од настанка инвалидности, на начин предвиђен прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, ако овим законом није другачије уређено.

Чл. 244 и 245

(Брисани)

Члан 246

Изузетно од члана 17. овог закона, права за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повредом на раду или професионалном болешћу остварују лица која, у

складу са законом, обављају одређене послове по основу уговора о допунском раду или уговора о делу, док не стекну својство осигураника у складу са одредбама овог закона.

Члан 247

Одредбе члана 104. ст. 1. до 3. не примењују се у поступку решавања предлога за понављање поступка за утврђивање посебног стажа из народноослободилачког рата поднетих после 30. јуна 1983. године.

Члан 248

Добровољним пензијским и инвалидским осигурањем из члана 16. овог закона могу се бавити само правна лица која испуњавају услове прописане посебним законом којим се уређује добровољно пензијско и инвалидско осигурање, као и организација и пословање инвестиционих фондова који спроводе добровољно пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 249

Номинални износ вредности општег бода, из члана 70. ст. 1. до 3. овог закона утврђује Влада Републике Србије.

Номинални износ вредности општег бода, из става 1. овог члана, објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 250

Износи најниже пензије односно накнада из чл. 74, 76. и 244. овог закона које имају затечени корисници у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених представљају усклађене износе најниже пензије односно накнада корисника који су то право остварили у 2002. години, на дан ступања на снагу овог закона.

Члан 251

Основице које су се за осигуранике запослене примењивале у децембру 2002. године, према прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона, примењиваће се до утврђивања најнижих основица из члана 182. став 2. овог закона.

Најниже основице из става 1. овог члана утврдиће се на основу података органа надлежног за послове статистике о просечној заради по запосленом у Републици за први квартал 2003. године.

Члан 252

Основица на коју се плаћа допринос за осигураника пољопривредника за 2003. годину јесте најнижа основица осигурања за осигуранике запослене са I и II степеном стручне спреме, утврђена за децембар 2002. године, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању који су се примењивали до дана ступања на снагу овог закона.

Основицу из става 1. овог члана објавиће фонд.

Изузетно од члана 205. овог закона, допринос утврђен за осигураника пољопривредника за 2003. годину доспева за плаћање:

- 1) 15. маја за прво тромесечје;
- 2) 15. септембра за друго и треће тромесечје;
- 3) 15. новембра за четврто тромесечје.

Члан 253

Осигураницима самосталних делатности, допринос који су у току 2002. године аконтационо плаћали на зараду, представља коначан обрачун доприноса за 2002. годину.

Осигураницима самосталних делатности који су допринос у току 2002. године плаћали на паушални приход и процењену најнижу основицу осигурања за период јун-децембар 2002. године, коначан обрачун доприноса за ту годину, врши се на најнижу основицу осигурања ако разлика између најниже основице и процењене основице износи до 3%.

Ако је разлика из става 2. овог члана већа од 3%, коначан обрачун доприноса за ту годину биће аконтативно плаћен допринос на процењене основице, увећан за 3%.

Осигураницима пољопривредницима аконтационо утврђен допринос за 2002. годину представља коначан обрачун доприноса и коначну обавезу за 2002. годину.

Члан 254

Права за случај инвалидности и телесног оштећења остварују лица која претрпе повреду на раду учествујући:

- 1) у акцијама спасавања или одбране од елементарних непогода или несрећа;
- 2) у војној вежби или у вршењу других обавеза из области одбране земље утврђених законом;
- 3) на радном кампу или такмичењу (производном, спортском и др.);
- 4) на другим пословима и задацима за које је законом утврђено да су од општег интереса.

Права из става 1. овог члана, оствариваће се у фонду, док се остваривање ових права не уреди другим прописима.

Члан 255

Својство осигураника из члана 15. овог закона, може се изузетно стећи и пре почетка примене овог закона, на основу поднетог захтева, а најраније од 1. јануара 1999. године.

Основица на коју се плаћа допринос је основица која важи за осигуранике из члана 15. у моменту уплате доприноса, а у пријаве података за матичну евиденцију се уносе најниже основице које су важиле у периоду за који се допринос плаћа.

Захтев из става 1. овог члана може се поднети у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

У роковима из ст. 1. и 2. захтев за уплату неуплаћених доприноса могу поднети и други осигураници.

Члан 256

(Брисан)

Члан 257*****

Кориснику пензије који испуњава услове из члана 121. став 1. за поново одређивање пензије а коме је висина права одређена по прописима који су се примењивали до дана ступања на снагу овог закона, ради поновног одређивања висине пензије затечени номинални износ пензије претходно се своди на личне бодове корисника.

Свођење из става 1. врши се тако што се износ пензије на дан подношења захтева дели са усклађеном вредношћу општег бода.

Лични бодови из става 1. овог члана коригују се накнадно оствареним стажом осигурања, зарадама, накнадама зараде, као и основицама осигурања и уговореним накнадама на који је плаћен допринос, а у складу са одредбама овог закона.

Лични бодови утврђени на начин из става 3. овог члана јесу основ за одређивање новог износа пензије у складу са овим законом.

Кориснику права из става 1. утврђује се повољнији износ пензије.

Члан 258

(Брисан)

Члан 259

Корисницима пензије који су право на пензију остварили у републикама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије које нису у саставу Савезне Републике Југославије, а који имају пребивалиште на територији Републике, фонд ће исплаћивати аконтацију пензије, у складу с актом Владе Републике Србије, ако им организације за обавезно пензијско и инвалидско осигурање код којих су остварили право на пензију не исплаћују пензије.

Члан 260

Одредба члана 121. став 1. овог закона односи се и на кориснике који су право на пензију остварили до дана почетка примене овог закона.

Члан 261

Надлежни порески орган ће у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона преузети од фонда све предмете и решења у вези са којима је фонд у складу са чланом 140. Закона о

пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002) започео, водио или окончао поступак наплате доприноса.

Решења по којима је покренут управни спор и предмете о којима се води управни спор фонд ће предати надлежном пореском органу у року од 10 дана од дана пријема пресуде, заједно са том пресудом.

У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана надлежни порески орган наставиће и окончаће поступак утврђивања и наплате доприноса на начин како је утврђено решењима фонда, односно пресудом из става 2. овог члана.

Члан 261а

Изузетно од одредаба члана 70. став 4, члана 76. ст. 2. и 5, члана 80, члана 81, члана 224. став 2, члана 234. и члана 244. став 7. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 - УС, 84/04 - др. закон, 85/05, 101/05 - др. закон и 63/06 - УС), износ пензије, најнижи износ пензије, износ новчане накнаде и износ општег бода, утврђен за октобар 2008. године повећањем за 10% извршеним заједно са редовним усклађивањем пензија у складу са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању - представља основ за исплату пензије, односно новчане накнаде и одређивање вредности општег бода за 2009. и 2010. годину, и неће се мењати у 2009. и 2010. години.

Након истека периода из става 1. овог члана, износ из става 1. овог члана представља основ за прво наредно усклађивање пензије, најнижег износа пензије, новчане накнаде и вредности општег бода.

Члан 262

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 5/2003), Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 39/2002) и Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

До ступања на снагу аката из члана 239. овог закона примењиваће се подзаконски акти донети на основу Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 39/2002).

Члан 263*

Овај закон ступа на снагу, изузев одредаба члана 191. овог закона у делу који се односи на основице за вршење послова из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и члана 195. овог закона, које се примењују почев од 1. јула 2003. године.

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 85/2005)

Члан 63[с1]

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника, који су основани Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 27/92, 82/92, 28/95 и 12/96) и наставили са радом у складу са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/01 и 80/02) и Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04), на дан 1. јануара 2008. године постају један фонд - Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, организован као једно правно лице са статусом организације за обавезно социјално осигурање у коме се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања и обезбеђују средства за ово осигурање. Финансијско пословање Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање обављаће се путем три подрачуна: осигураника запослених, осигураника самосталних делатности и осигураника пољопривредника до 1. јануара 2011. године, а од тог дана - путем једног рачуна.

Члан 64[с1]

Органи фонда из члана 63. овог закона образоваће се најкасније до 31. јануара 2008. године.

Члан 65[с1]

Управни одбор фонда из члана 63. овог закона донеће статут, друге опште акте и акт о организацији фонда најкасније у року од 30 дана од дана образовања управног одбора.

Члан 66[с1]

Даном почетка рада фонда из члана 63. овог закона, имовина, обавезе и капитал Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника, постају имовина, обавезе и капитал фонда из члана 63. овог закона.

Вредност имовине, обавеза и капитала процениће овлашћено лице, у складу са законом.

Члан 67[с1]

Фонд из члана 63. овог закона преузеће све запослене из Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника.

Члан 68[с1]

Подзаконске акте из члана 239. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04) који нису донети - надлежни органи дужни су да донесу у року од шест месеци од дана почетка примене овог закона.

Подзаконски акт из члана 37. овог закона донеће се, односно усагласити са овим законом, у року од осам дана од дана почетка примене овог закона.

Члан 69[с1]

Изузетно од одредбе члана 4. овог закона, право на старосну пензију осигураник стиче кад наврши:

1) у 2006. и 2007. години, 63 године живота (мушкарац), односно 58 година живота (жена) и најмање 20 година пензијског стажа;

2) у 2008. години, 63 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 58 година и шест месеци живота (жена) и најмање 19 година пензијског стажа;

3) у 2009. години, 64 године живота (мушкарац), односно 59 година живота (жена) и најмање 18 година пензијског стажа;

4) у 2010. години, 64 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 59 година и шест месеци живота (жена) и најмање 17 година пензијског стажа.

Одредба става 1. овог члана односи се и на стицање права на инвалидску пензију, када је услов за стицање тог права губитак радне способности настао пре навршења година живота прописаних за стицање права на старосну пензију.

Члан 70[с1]

Изузетно од одредбе члана 7. ст. 1. и 2. овог закона, право на породичну пензију удова стиче кад наврши:

1) у 2006. и 2007. години, 48 година живота;

2) у 2008. години, 48 година и шест месеци живота;

3) у 2009. години, 49 година живота;

4) у 2010. години, 49 година и шест месеци живота.

Изузетно од одредбе члана 7. став 3. овог закона, право на породичну пензију удова, која до смрти брачног друга није навршила 45 година живота, стиче кад наврши:

1) у 2006. и 2007. години, 43 године живота;

2) у 2008. години, 43 године и шест месеци живота;

3) у 2009. години, 44 године живота;

4) у 2010. години, 44 године и шест месеци живота.

Члан 71[с1]

Изузетно од одредбе члана 8. овог закона, право на породичну пензију удовац стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 53 године живота;
- 2) у 2008. години, 53 године и шест месеци живота;
- 3) у 2009. години, 54 године живота;
- 4) у 2010. години, 54 године и шест месеци живота.

Члан 72[с1]

Изузетно од одредбе члана 9. овог закона, право на породичну пензију родитељ стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 63 године живота (мушкарац), односно 58 година живота (жена);
- 2) у 2008. години, 63 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 58 година и шест месеци живота (жена);
- 3) у 2009. години, 64 године живота (мушкарац), односно 59 година живота (жена);
- 4) у 2010. години, 64 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 59 година и шест месеци живота (жена).

Члан 73[с1]

Изузетно од одредбе члана 21. овог закона, усклађивање пензије врши се:

- 1) од 1. априла и 1. октобра 2006. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 62,5% процента раста, односно пада трошкова живота и 37,5% процента раста, односно пада зарада;
- 2) од 1. априла и 1. октобра 2007. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 75% процента раста, односно пада трошкова живота и 25% процента раста, односно пада зарада;
- 3) од 1. априла и 1. октобра 2008. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 87,5% процента раста, односно пада трошкова живота и 12,5% процента раста, односно пада зарада.

Исплата усклађене пензије тече од првог дана у месецу у коме је извршено усклађивање.

Усклађивање пензије у смислу става 1. овог члана врши се на основу података органа надлежног за послове статистике за претходних шест месеци, исказаних кумулативно.

Члан 74[с1]

Одредбе члана 76. став 4. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04), могу се примењивати најдуже пет година од дана почетка примене овог закона.

Члан 75[с1]

Уколико просечан износ пензије корисника у осигурању запослених исплаћене за претходну годину износи мање од 60% од износа просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике у претходној години, пензије ће се ванредно ускладити од 1. јануара текуће године, за проценат којим се обезбеђује да се износ просечне пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе на ниво од 60% просечне зараде без пореза и доприноса исплаћене у претходној години.

Ово ванредно усклађивање може се примењивати најдуже три године од дана почетка примене овог закона.

Члан 76[с1]

Одредба члана 18. овог закона односи се и на затечене кориснике старосне односно инвалидске пензије.

Члан 77[с1]

Изузетно од одредбе члана 5. овог закона, за осигуранике из члана 42. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04) старосна граница може се снижавати највише до 50 година живота закључно са 31. децембром 2009. године.

Изузетно од одредбе члана 43. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04) осигураник из члана 42. тог закона коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. тог закона стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 50 година живота и 20 година стажа осигурања, од чега најмање 10 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, закључно са 31. децембром 2009. године.

Члан 78[с1]

Посебним законом уредиће се услови и начин за стицање права по основу делимичне инвалидности за осигуранике запослене и осигуранике самосталних делатности.

Члан 79[с1]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од 1. јануара 2006. године, осим одредаба чл. 1, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 42, 43, 44, 45, 47. и 48, члана 49. став 1. и чл. 53, 59. и 60. овог закона, које ће се примењивати од 1. јануара 2008. године.

***Самостални члан Закона о измени и допуни
Закона о пензијском и инвалидском осигурању***

("Сл. гласник РС", бр. 5/2009)

Члан 3[с2]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а члан 1. овог закона примењује се од 1. јануара 2008. године.

Самостални члан Закона о допуни Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 107/2009)

Члан 2[с3]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 101/2010 и 75/2014)

Прелазне одредбе

Члан 68[с4]

Пољопривредници који су, до дана почетка примене овог закона, стекли својство осигураника у складу са Законом, обавезно су осигурани и према овом закону од дана његовог ступања на снагу.

Пољопривредници који, до дана ступања на снагу овог закона, нису стекли својство осигураника, у складу са Законом, а немају навршених 50 (мушкарац), односно 45 (жена) година живота, обавезно су осигурани према овом закону, од дана његовог ступања на снагу.

Осигураници којима престане својство осигураника по основу запослења, односно обављања самосталне делатности после ступања на снагу овог закона, а отпочну да се баве пољопривредом, обавезно су осигурани према овом закону, од дана почетка обављања те делатности, ако нису старији од 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота.

Члан 69[с4]

(Брисан)

Члан 70[с4]

Изузетно од члана 9. став 2. овог закона, старосна граница може се снижавати највише до:

- 1) у 2011. години, 53 године и четири месеца живота;
- 2) у 2012. години, 53 године и осам месеци живота;
- 3) у 2013. години, 54 године живота;
- 4) у 2014. години, 54 године и четири месеца живота;
- 5) у 2015. години, 54 године и осам месеци живота.

Члан 71[с4]

Изузетно од члана 13. овог закона, односно од члана 29. став 1. Закона, право на породичну пензију удова стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

Изузетно од члана 13. овог закона, односно члана 29. став 2. Закона, право на породичну пензију удова, која је до смрти брачног друга навршила 45 година живота стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

Изузетно од члана 13. овог закона, односно члана 29. став 3. Закона, удова која у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из члана 29. став 1. тач. 2) и 3) Закона, трајно задржава право на породичну пензију и удова којој право на породичну пензију престане после навршене 45 године живота може поново остварити право на породичну пензију кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

Члан 72[с4]

Изузетно од члана 14. овог закона, односно члана 30. став 1. Закона, право на породичну пензију удовац стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 55 година живота;
- 2) у 2012. години, 55 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 56 година живота;
- 4) у 2014. години, 56 година и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 57 година живота;
- 6) у 2016. години, 57 година и шест месеци живота.

Изузетно од члана 14. овог закона, односно члана 30. став 3. Закона, удовац који у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из члана 30. став 1. тач. 2) и 3) Закона, трајно задржава право на породичну пензију кад наврши:

- 1) у 2011. години, 55 година живота;
- 2) у 2012. години, 55 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 56 година живота;
- 4) у 2014. години, 56 година и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 57 година живота;
- 6) у 2016. години, 57 година и шест месеци живота.

Члан 73[с4]

(Брисан)

Члан 74[с4]

Изузетно од члана 25. став 1. овог закона, осигуранику жени увећава се стаж осигурања за одређивање висине старосне пензије, као и стаж осигурања и пензијски стаж за одређивање висине инвалидске пензије, и то:

- 1) у 2011. и 2012. години, за 15%;
- 2) у 2013. години, за 14%;
- 3) у 2014. години, за 13%;
- 4) у 2015. години, за 12%;
- 5) у 2016. години, за 11%;
- 6) у 2017. години, за 10%;
- 7) у 2018. години, за 9%;
- 8) у 2019. години, за 8%;
- 9) у 2020. години, за 7%.

Члан 75[с4]

Акт из члана 23. овог закона којим се утврђују радна места односно послови на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, и степен увећања стажа осигурања за запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно-информативне агенције, цивилна лица на служби у Војсци Србије и професионална војна лица према прописима о Војсци Србије, донеће се најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 76[с4]

Одредбе члана 76. став 5. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 101/05, 63/06, 5/09 и 107/09), примењиваће се закључно са 31. децембром 2015. године.

Члан 77[с4]

Изузетно од члана 33. овог закона, пензија ће се од 1. децембра 2010. године ускладити тако што ће се повећати за 2%.

Изузетно од члана 33. овог закона, пензија се усклађује:

- од 1. априла 2011. године са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходна три месеца;

- од 1. октобра 2011. и од 1. априла 2012. године у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест

месеци и процента који представља половину реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години уколико је тај раст позитиван.

Члан 78[с4]

Пензијски стаж на основу кога професионална војна лица према прописима о Војсци Србије стичу и остварују права из пензијског и инвалидског осигурања, обухвата и време које је, као стаж осигурања и посебан стаж, рачунато у пензијски стаж према прописима који су се до почетка примене овог закона примењивали на професионална војна лица.

Члан 79[с4]

Послове обезбеђивања и спровођења пензијског и инвалидског осигурања као и послове финансијског пословања који су били у надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника, на дан 1. јануара 2012. године преузеће Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Обезбеђивање и спровођење пензијског и инвалидског осигурања из става 1. овог члана, у односу на права из пензијског и инвалидског осигурања односи се на право на пензију, право на додатак за помоћ и негу и право на новчану накнаду за телесно оштећење. Правом из пензијског и инвалидског осигурања сматра се и право на накнаду погребних трошкова.

Даном преузимања послова обезбеђивања и спровођења пензијског и инвалидског осигурања из става 1. овог члана, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање преузеће имовину, обавезе и запослене од Фонда за социјално осигурање војних осигураника, у делу који се односи на послове пензијског и инвалидског осигурања.

Обим и начин преузимања из става 3. овог члана ближе ће се уредити актом Владе у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Изузетно од става 3. овог члана, преузимање се не односи на обавезе доспелих а неизмирених новчаних потраживања корисника војних пензија, по основу делимичног усклађивања пензија и новчаних накнада, утврђених у члану 193. став 2. Закона о Војсци Србије ("Службени гласник РС", бр. 116/07 и 88/09), а насталих до ступања на снагу овог закона, за које ће се средства обезбедити у буџету Републике Србије, у складу са законом и посебним актом Владе.

Вредност имовине, обавеза и капитала процениће овлашћено лице, у складу са законом.

Члан 80[с4]

Средства за пензијско и инвалидско осигурање професионалних војних лица према прописима о Војсци Србије обезбеђују се у складу са законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање, као и у буџету Републике Србије, почев од 1. јануара 2012. године.

Члан 81[с4]

Члан 31. овог закона, примењиваће се од 1. јануара 2010. године за осигуранике из члана 42. Закона.

Члан 82[с4]

Одредбе чл. 240-260, чл. 262-272, чл. 274. и 275. и чл. 276. и 277, у делу који се односи на пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника, поглавља XVI Закона о Војсци Југославије ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94, 28/96, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02 и "Службени лист СЦГ", бр. 7/05 и 44/05), као и одредбе члана 192. ст. 2, 3. и 4. Закона о Војсци Србије ("Службени гласник РС", бр. 116/07 и 88/09), примењиваће се закључно са 31. децембром 2011. године када престају да важе.

Одредба члана 192. став 1. Закона о Војсци Србије престаје да важи са 31. децембром 2014. године.

Члан 83[с4]

Члан 257. Закона примењиваће се и на кориснике који су пензије остварили према прописима који су се примењивали на професионална војна лица закључно са 31. децембром 2011. године.

Члан 84[с4]

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од 1. јануара 2011. године, осим одредаба чл. 1, 10, 15, 20, 21, 23, 26, 31, 54. и 64. овог закона у делу који се односи на професионална војна лица, које се примењују почев од 1. јануара 2012. године.

Самостални члан Закона о допуни Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 93/2012)

Члан 2[с5]

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 75/2014)

Члан 18[с6]

Акти из члана 56. Закона усагласиће се са чланом 6. овог закона, односно са измењеним чланом 42. Закона, најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 19[с6]

Запослени, којима у складу са чланом 18. овог закона, престане право на рачунање стажа осигурања са увећаним трајањем, могу остварити право на снижавање старосне границе, утврђено чланом 20. Закона, уз одређивање висине те пензије на начин на који се остварује право на превремену старосну пензију, односно уз умањење пензије.

Члан 22[с6]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од 1. јануара 2015. године, осим одредаба чл. 14. до 17. овог закона, које се примењују од дана ступања на снагу овог закона и одредбе члана 9. овог закона, која се примењује од 1. јануара 2032. године.

Самостални члан Закона о изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 142/2014)

Члан 3[с7]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 73/2018)

Члан 40[с8]

Одредбе члана 2. овог закона примењују се и на осигуранике којима је утврђено право на продужено осигурање и затечене кориснике из чл. 15. и 255. Закона.

За осигуранике из става 1. овог члана Фонд ће, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, по службеној дужности донети решење:

- 1) о престанку својства осигураника,
- 2) о измени решења којим је утврђен престанак својства осигураника, а није измирен дуг по том основу.

Члан 41[с8]

Акти из члана 5. овог закона донеће се у року од 18 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 42[с8]

Кориснику коме је применом члана 66. став 2. Закона годишњи лични коефицијент утврђен пре ступања на снагу овог закона, а који у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона поднесе захтев Фонду за измену решења у складу са одредбом члана 7. овог закона, нови износ пензије припада од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 43[с8]

Корисницима превремене старосне пензије који су имали право на снижавање старосне границе применом члана 20. Закона, за признавање права на старосну пензију, висина превремене старосне пензије поново ће се одредити у складу са чланом 8. овог закона, а у односу на потребне и навршене године живота у моменту остваривања права.

Пензије из става 1. овог члана исплаћују се почев од дана ступања на снагу овог закона.

Корисницима из става 1. овог члана Фонд ће по службеној дужности изменити решења у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 44[с8]

Привремено решење донето до дана ступања на снагу овог закона, у року од три године од дана ступања на снагу овог закона замењује се решењем:

- 1) уколико се у том року утврде недостајуће чињенице и подаци;
- 2) уколико се у том року, по спроведеном поступку, не утврде недостајуће чињенице и подаци.

Решењем из става 1. тачка 1) овог члана одређује се нови износ пензије који се исплаћује најдуже за три године уназад, од дана доношења тог решења.

Решење из става 2. овог члана Фонд ће донети применом одредаба члана 11. ст. 5-7. овог закона.

Члан 45[с8]

Износи пензије, односно новчане накнаде који до дана ступања на снагу овог закона нису исплаћивани преко банке, исплаћиваће се и даље:

- 1) на кућну адресу корисника;
- 2) у организационој јединици поште, односно банке која је најближа кућној адреси корисника.

Фонд закључује уговор са банком, односно поштом ради регулисања међусобних односа у вези са начином, условима исплате и повраћајем пензија, односно новчаних накнада.

Банка, односно пошта има обавезу да, на захтев Фонда, пензије, односно новчане накнаде које су исплаћене након смрти корисника врати Фонду, односно не може из њих намирити своја потраживања која има према кориснику права.

Банка, односно пошта одговара за насталу штету ако не поступи на начин утврђен у ставу 3. овог члана.

Трошкове припреме, формирања и дистрибуције документације неопходне за реализацију исплате до организационе јединице поште, односно банке, сноси Фонд, а трошкове исплате на кућну адресу сноси корисник права.

Члан 46[с8]

Најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, Фонд ће по службеној дужности престати са обуставом 1/3 месечног износа пензије кориснику из члана 120. Закона.

Кориснику из става 1. овог члана Фонд ће по службеној дужности у року од две године од дана ступања на снагу овог закона, донети решење којим ће утврдити укупан стаж осигурања и нов износ пензије, на основу износа доприноса који су уплаћени обуставом 1/3 месечног износа пензије.

Кориснику из става 2. овог члана нови износ пензије припада од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 47[с8]

Акт из члана 19. овог закона донеће се у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 48[с8]

Фонд по службеној дужности, на основу службених евиденција, документације и јавних исправа, сачињава пријаве података за утврђивање стажа осигурања, зараде, накнаде зараде, односно основице осигурања, уговорене накнаде и висине уплаћеног доприноса за период до 31. децембра 2018. године, ако их послодавац није доставио.

Члан 49[с8]

Фонд је дужан да у року од десет година од дана ступања на снагу овог закона спроведе поступак у циљу прикупљања недостајућих података и провере унетих података о периодима осигурања, стажу осигурања, зарадама и основицама осигурања, неопходних за ефикасно остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања.

Уколико осигураник уз захтев не приложи нове податке, Фонд ће одлучивати о правима из пензијског и инвалидског осигурања на основу формиране базе података у складу са ставом 1. овог члана.

Члан 50[с8]

Одредбе чл. 6, 13, 16, чл. 20-25, чл. 27-33. и члана 38. овог закона примењиваће се почев од 1. јануара 2019. године.

Члан 51[с8]

Обрасци прописани актом Владе у складу са чланом 126. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 - УС, 84/04 - др. закон, 85/05, 101/05 - др. закон, 63/06 - УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14 и 142/14), који престају да се примењују 1. јануара 2019. године, примењиваће се и даље за период осигурања навршен закључно са 31. децембром 2018. године.

Члан 52[с8]

Пријаве података достављене до 1. јануара 2019. године, чуваће се на начин прописан одредбом члана 147. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 - УС, 84/04 - др. закон, 85/05, 101/05 - др. закон, 63/06 - УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14 и 142/14).

Члан 53[с8]

Закон о привременом уређивању начина исплате пензија ("Службени гласник РС", бр. 116/14 и 99/16), престаје да важи.

Основ за исплату пензије за месец октобар 2018. године и њено даље усклађивање, чини пензија исплаћена, односно припадајућа за месец октобар 2014. године, усклађена према важећим прописима.

За кориснике пензије, који нису били у исплати за месец октобар 2014. године, већ после тог месеца, основ за исплату пензије за месец октобар 2018. године и њено даље усклађивање, чини прва припадајућа пензија, у складу са Законом, усклађена према важећим прописима.

Доспеле, а неисплаћене пензије закључно са пензијама за септембар 2018. године, исплатиће се у складу са одредбама закона из става 1. овог члана.

Члан 54[с8]

Изузетно од члана 37. овог закона, новчани износ из тог члана у 2018. години исплатиће се из средстава Фонда.

Члан 55[с8]

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 86/2019)

Члан 39[с9]

Одредба члана 51а овог закона примењиваће се и у случајевима када је, до дана ступања на снагу овог закона, обавезу уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање уместо Пореске управе утврдио Фонд.

Члан 40[с9]

Општи акт из члана 35. став 3. овог закона донеће се у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 41[с9]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", осим одредаба чл. 22. и 23, које се примењују почев од 1. јануара 2020. године.

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 62/2021)

Члан 16[с10]

Фонд ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона, по службеној дужности односно у року од 60 дана од дана подношења захтева корисника превремене старосне пензије, донети решење у складу са одредбом члана 70д овог закона, на основу одговарајуће исправе о датуму прихватања социјалног програма.

Члан 17[с10]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални члан Закона о допуни Закона о пензијском и инвалидском осигурању

("Сл. гласник РС", бр. 125/2022)

Члан 2[с11]

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

**Самостални члан Закона о измени
Закона о пензијском и инвалидском осигурању**

("Сл. гласник РС", бр. 138/2022)

Члан 2[с12]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од 1. јануара 2023. године.

**Самостални члан Закона о изменама и допунама
Закона о пензијском и инвалидском осигурању**

("Сл. гласник РС", бр. 76/2023)

Члан 5[с13]

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", осим одредаба чл. 2, 3. и 4. овог закона које се примењују од 1. јануара 2024. године.